

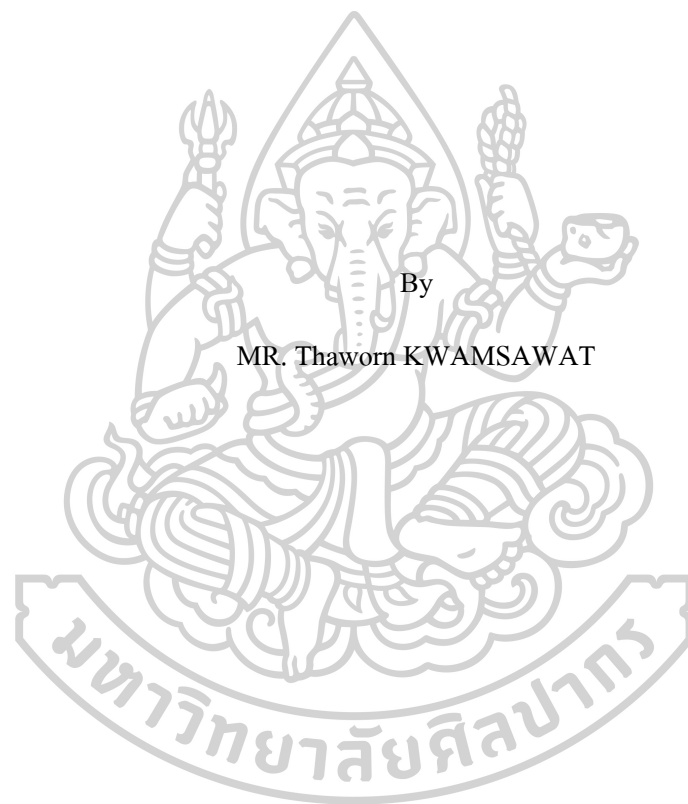
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

สัตว์ในจินตนาการอีสาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ISAN IMAGINARY CREATURES

By

MR. Thaworn KWAMSAWAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS)

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2019

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	สัตว์ในจินตนาการอีสาน
โดย	ถาวร ความสวัสดิ์
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชูศักดิ์ ศรีขวัญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ เกียรติคุณปริษา เกาทอง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชูศักดิ์ ศรีขวัญ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภิชัย ภิรมย์รักษ์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ศาสตราจารย์ เกียรติคุณปริญญา ตันติสุข)

59004203 : ทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : สัตว์ในจินตนาการ, อีสาน

นาย ถาวร ความสวัสดิ์: สัตว์ในจินตนาการอีสาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชูศักดิ์ ศรีขวัญ

ผลงานวิทยานิพนธ์ภายใต้หัวข้อ “สัตว์ในจินตนาการอีสาน” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ 3 มิติ จำนวน 1 ชุด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อถ่ายทอดสาระความคิดและจินตนาการที่ได้รับความบันดาลใจ จากรูปลักษณ์และเนื้อหาทางภูมิปัญญาพื้นถิ่นในงานศิลปกรรมอีสาน ได้แก่ งานจิตรกรรมสุปแต่้ม และงานปูนปั้นประดับตกแต่งสิมหรือศาสนสถาน ในพื้นที่ภาคอีสานของไทย โดยแสดงออกทางศิลปะด้วยเทคนิควิธีการปั้นดินไทยเยื่อกระดาษที่ได้ค้นคิด ปั้นพอกประกอบสร้าง รูปทรง ร่องรอย พื้นผิว และระบายสีบนวัสดุ นำเสนอผ่านรูปทรงสัตว์และธรรมชาติแวดล้อมในรูปลักษณ์ใหม่ โดยอาศัยสัตว์ในธรรมชาติจริง สัตว์ในอุดมคติหรือสัตว์หิมพานต์ และสัตว์ในจินตนาการตามทัศนคติ นำเสนอด้วยการจัดวางแปรผันตามพื้นที่ เพื่อสื่อถึงสุนทรียภาพทางศิลปะร่วมสมัยที่ยังคงกลิ่นอายความเป็นอัตลักษณ์พื้นถิ่นอีสาน

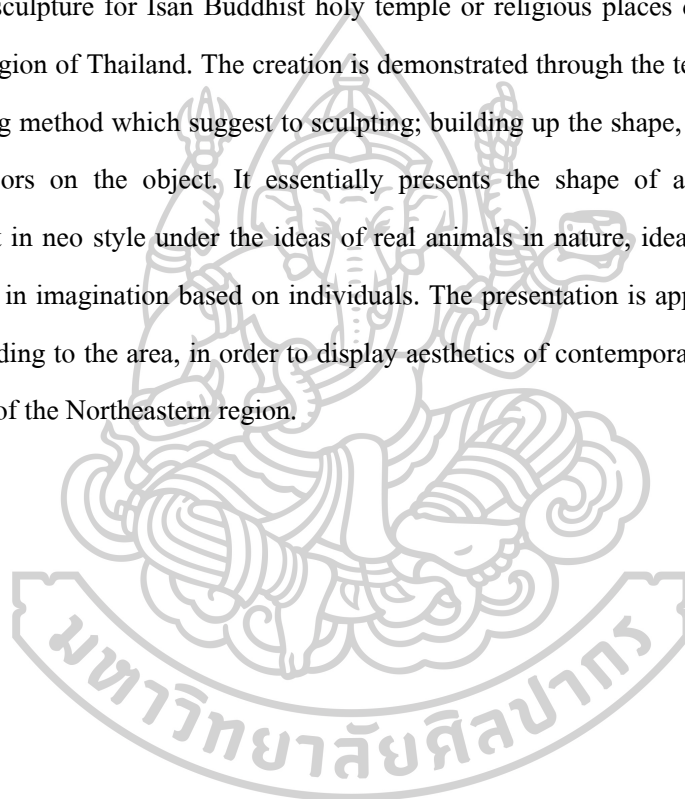

59004203 : Major (VISUAL ARTS)

Keyword : Imaginary Creatures, Isan

MR. THAWORN KWAMSAWAT : ISAN IMAGINARY CREATURES THESIS
ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR CHUSAK SRIKWAN

This thesis under the title of “Isan Imaginary Creatures” is the creation of 1 set of sculpture visual arts. The purpose of the thesis is to convey the ideas and imagination inspired by the appearance and content of local wisdom in Isan arts, for instances, Hooptam mural painting and stucco sculpture for Isan Buddhist holy temple or religious places decoration in the area of Northeast region of Thailand. The creation is demonstrated through the techniques of in Thai clay pulp molding method which suggest to sculpting; building up the shape, pattern, and texture; and painting colors on the object. It essentially presents the shape of animals and surrounding environment in neo style under the ideas of real animals in nature, ideal or Himmapan animals, and animals in imagination based on individuals. The presentation is appeared by the layout that varies according to the area, in order to display aesthetics of contemporary art that still maintains the identity of the Northeastern region.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกถึงคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด ที่คอยอบรมสั่งสอนและสนับสนุนการทำงานศิลปะ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาศิลปะไทย รวมทั้งคณาจารย์คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ข้าพเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศรีขวัญ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิชัย ภิรมย์รักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิทยานิพนธ์ ผู้ชี้แนะแนวทาง ให้คำปรึกษา และให้ความรู้ ความช่วยเหลือหลายสิ่งหลายอย่างแก่ข้าพเจ้าตลอดการศึกษาระดับปริญญาโทมาจนถึงบัดนี้ ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และที่ขาดไม่ได้ขอขอบคุณเพื่อนมิตรสหายทั้งหลายที่ให้การช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ชุดนี้สำเร็จลุล่วงในทุกประการ

ข้าพเจ้าหวังว่าผลงานวิทยานิพนธ์นี้ จะสามารถสร้างคุณประโยชน์สะท้อนถึงความเข้าใจแก่ผู้ที่ต้องการและสนใจศึกษางานศิลปะ เพื่อนำไปพัฒนาประยุกต์ใช้ ปรับปรุงกับผลงานของผู้ที่ต้องการเรียนรู้สืบไป

ถาวร ความสวัสดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญรูปภาพ.....	ฌ
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมุติฐานในการศึกษา.....	2
ขอบเขตของการศึกษา.....	2
ขั้นตอนของการสร้างสรรค์.....	3
วิธีการศึกษา.....	3
แหล่งข้อมูล.....	4
อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า.....	4
บทที่ 2.....	6
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน.....	6
ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจ.....	6
อิทธิพลจากรูปลักษณ์ของสัตว์ในจินตนาการและธรรมชาติแวดล้อมในศิลปกรรมพื้นถิ่นอีสานมี ปรากฏ ดังนี้.....	6
1. ฮูปแต้มอีสาน (จิตรกรรมฝาผนังอีสาน).....	6

2. ประติมากรรมปูนปั้นประดับศาสนสถานอีสาน	12
อิทธิพลที่ได้รับจากงานศิลปะไทยร่วมสมัยของศิลปินไทย	17
บทที่ 3	20
การกำหนดรูปแบบและวิธีการในการสร้างสรรค์	20
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	20
1. ขั้นตอนการค้นคว้าและศึกษาข้อมูล	20
2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	20
3. ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง	25
3. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	35
บทที่ 4	56
การดำเนินงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์	56
การสร้างสรรค์และพัฒนาการในผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1	56
ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1	57
การสร้างสรรค์และพัฒนาการในผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2	59
ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2	60
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	63
ปัญหาในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	63
บทที่ 5	77
บทสรุป	77
รายการอ้างอิง	79
ประวัติผู้เขียน	81

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 สูปแต้มผนังสิมวัดหัวเวียงรังสี อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม	8
ภาพที่ 2 สูปแต้มผนังสิมวัดสระบัวแก้ว อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น.....	8
ภาพที่ 3 สูปแต้มผนังสิมวัดพระศรีมหาโพธิ์ อำเภอห้วยน้ำใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร	9
ภาพที่ 4 สูปแต้มผนังสิมวัดพุทธสีมา อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม	9
ภาพที่ 5 สูปแต้มผนังสิมวัดสระบัวแก้ว อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น.....	10
ภาพที่ 6 สูปแต้มผนังสิมวัดสระบัวแก้ว อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น.....	10
ภาพที่ 7 สูปแต้มผนังสิมวัดสวนวาริพัฒนาราม อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น	11
ภาพที่ 8 สูปแต้มผนังสิมวัดสวนวาริพัฒนาราม อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น	11
ภาพที่ 9 งานปูนปั้นประดับธรรมมาสน์สิ่งทึน วัดศรีนวลแสงสว่างอารมณ์ ตำบลชีทวน อำเภอ็องใน จังหวัดมหาสารคาม	13
ภาพที่ 10 งานปูนปั้นประดับธรรมมาสน์สิ่งทึน วัดศรีนวลแสงสว่างอารมณ์ ตำบลชีทวน อำเภอ็องใน จังหวัดมหาสารคาม	13
ภาพที่ 11 งานปูนปั้นพญานาคบันไดสิมวัดทุ่งศรีเมือง ตำบลในเมือง อำเภอ็องใน จังหวัด อุบลราชธานี.....	14
ภาพที่ 12 งานปูนปั้นรูปนาคเชิงบันไดสิมวัดสระทอง ตำบลกุดเค้า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น	14
ภาพที่ 13 งานปูนปั้นระบายสีประดับเชิงบันไดสิมวัดทุ่งศรีเมือง ค.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี	15
ภาพที่ 14 งานปูนปั้นระบายสีประดับเชิงบันไดสิมวัดราชประดิษฐ์ ตำบลกระเดียน อำเภอ็องการ พิชผล จังหวัดอุบลราชธานี.....	15
ภาพที่ 15 งานปูนปั้นประดับผนังหอแจกวัดโพธาราม ตำบลคงบัง อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม	16

ภาพที่ 16 งานปูนปั้นประดับผนังหอแจกวัดโพธาราม ตำบลดงบัง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม	16
ภาพที่ 17 ภาพผลงานของทรงฤทธิ์ เหมือยพรม แรงบันดาลใจในด้านเทคนิคการปั้นปูนต่ำ ชื่อผลงาน หน้าต่าง บันไดนาค	17
ภาพที่ 18 ภาพผลงานของทรงฤทธิ์ เหมือยพรม แรงบันดาลใจในด้านเทคนิคการปั้นปูนต่ำ.....	18
ภาพที่ 19 ภาพผลงานชัยรัตน์ มงคลนัญญ์ แรงบันดาลใจในด้านเทคนิคการปั้นปูนและใช้วัสดุ	19
ภาพที่ 20 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับสร้างภาพร่าง	21
ภาพที่ 21 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับกำหนดโครงสร้าง	21
ภาพที่ 22 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับกำหนดโครงสร้าง	22
ภาพที่ 23 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับกำหนดโครงสร้าง	22
ภาพที่ 24 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับกำหนดโครงสร้าง	23
ภาพที่ 25 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับกำหนดโครงสร้าง	23
ภาพที่ 26 วัสดุ - อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับกำหนดโครงสร้าง	24
ภาพที่ 27 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับเก็บรายละเอียด	24
ภาพที่ 28 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ในธรรมชาติ.....	25
ภาพที่ 29 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ในธรรมชาติ.....	26
ภาพที่ 30 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ในธรรมชาติ.....	26
ภาพที่ 31 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ในธรรมชาติ.....	27
ภาพที่ 32 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์หิมพานต์.....	27
ภาพที่ 33 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์หิมพานต์.....	28
ภาพที่ 34 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ผสม	28
ภาพที่ 35 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ผสม	29
ภาพที่ 36 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ผสม	29
ภาพที่ 37 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ผสม	30

ภาพที่ 38 ภาพร่างลายเส้นและสิ่งแวดล้อม.....	30
ภาพที่ 39 ภาพร่างลายเส้นและสิ่งแวดล้อม.....	31
ภาพที่ 40 ภาพร่างลายเส้นและสิ่งแวดล้อม.....	31
ภาพที่ 41 ภาพร่างระบายสีเพื่อกำหนดโครงสร้าง	32
ภาพที่ 42 ภาพร่างระบายสีเพื่อกำหนดโครงสร้าง	32
ภาพที่ 43 ภาพร่างระบายสีเพื่อกำหนดโครงสร้าง	33
ภาพที่ 44 ภาพร่างระบายสีเพื่อกำหนดโครงสร้าง	33
ภาพที่ 45 การนำเสนอจัดวาง	34
ภาพที่ 46 การนำเสนอจัดวาง	34
ภาพที่ 47 วิธีการหั่นก้อนโฟมด้วยเลื่อยให้ได้ตามขนาดที่ต้องการ	36
ภาพที่ 48 นำก้อนโฟมมาประกอบเชื่อมด้วยยูนิเทนโฟมจนได้รูปทรงที่ต้องการ	36
ภาพที่ 49 โครงสร้างที่เชื่อมต่อกันเสร็จแล้ว	37
ภาพที่ 50 ร่างแบบลายเส้นลงไปแบบคร่าวๆ	37
ภาพที่ 51 แกะโครงสร้างเพื่อให้เห็นมิติแสงเงา	38
ภาพที่ 52 แกะโครงสร้างให้เกิดมิติมากยิ่งขึ้น	38
ภาพที่ 53 ใช้ไคร้ร้อนเป่าเพื่อสร้างถ้าอุโมงค์ให้เจาะทะลุ	39
ภาพที่ 54 แกะโครงสร้างชิ้นเล็กเพื่อเตรียมนำไปประกอบกับชิ้นใหญ่.....	39
ภาพที่ 55 ทดลองจัดวางแบบคร่าวๆเพื่อหาความเป็นไปได้ทางรูปทรงองค์ประกอบของรายละเอียด	40
ภาพที่ 56 ทดลองจัดวางแบบคร่าวๆเพื่อหาความเป็นไปได้ของจังหวะมุมมองที่หลากหลาย.....	40
ภาพที่ 57 แช่กระดาษทิชชูในน้ำ.....	42
ภาพที่ 58 ขยี้ให้เส้นใยกระดาษแตกตัว	42
ภาพที่ 59 ใช้ผ้ากรองแล้วบีบน้ำออก.....	43

ภาพที่ 60 ใช้น้ำผสมกาวเพื่อลดความหนืดให้มีความเหลวใกล้เคียงประมาณน้ำสลัด	43
ภาพที่ 61 ขั้นตอนการผสมกาวกับเส้นใยกระดาษ	44
ภาพที่ 62 ขั้นตอนการคลุกเคล้ากาวและเยื่อกระดาษให้เข้ากัน	44
ภาพที่ 63 ขั้นตอนการใส่สีฝุ่น	45
ภาพที่ 64 ขั้นตอนการคลุกเคล้าให้เข้ากัน	45
ภาพที่ 65 ขั้นตอนการเทดินสอพองผสมลงไป	46
ภาพที่ 66 ขั้นตอนการผสมดินสอพองลงไปพร้อมนวดไปด้วยจนได้ความนุ่มเหมือนดินน้ำมัน	46
ภาพที่ 67 ขั้นตอนการเก็บใส่ถุงให้มีชนิดป้องกันดินไทยเยื่อกระดาษแห้ง	47
ภาพที่ 68 เริ่มขั้นตอนการปั้นพอกโครงสร้างจากส่วนฐานก่อน	48
ภาพที่ 69 ขั้นตอนการใช้พือกี้ฉีดพรมน้ำก่อนลงมือปั้นพอก	49
ภาพที่ 70 ขั้นตอนการนวดดินไทยเยื่อกระดาษให้นุ่มก่อนค่อยพอกลงไป	49
ภาพที่ 71 ขั้นตอนการโอบโครงสร้างทั้งหมดให้ทั่ว	50
ภาพที่ 72 ขั้นตอนการร่างลายเส้นดินสอไว้คร่าวๆก่อนปั้นรายละเอียด	50
ภาพที่ 73 ขั้นตอนการวางโครงสีพร้อมระบายสีเก็บรายละเอียด	51
ภาพที่ 74 ขั้นตอนการวางโครงสีที่ผสมลงไปเนื้อดินไทยเยื่อกระดาษ	52
ภาพที่ 75 ขั้นตอนการวางโครงสีที่ผสมลงไปเนื้อดินไทยเยื่อกระดาษ	52
ภาพที่ 76 ขั้นตอนการกำหนดรูปทรงหลัก รูปทรงรอง และรูปทรงประกอบ	53
ภาพที่ 77 ขั้นตอนการกำหนดรูปทรงหลัก รูปทรงรอง และรูปทรงประกอบ	54
ภาพที่ 78 ภาพผลงานก่อนวิธานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 1	57
ภาพที่ 79 ภาพผลงานก่อนวิธานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 2	57
ภาพที่ 80 ภาพผลงานก่อนวิธานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 3	58
ภาพที่ 81 ภาพผลงานก่อนวิธานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 4	58
ภาพที่ 82 ภาพผลงานก่อนวิธานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1 มุมด้านหลัง	60

ภาพที่ 83 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1 มุมด้านเฉียง.....	60
ภาพที่ 84 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1 มุมด้านหน้า.....	61
ภาพที่ 85 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 2 มุมด้านหน้า.....	61
ภาพที่ 86 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 2 มุมด้านเฉียง.....	62
ภาพที่ 87 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 3	62
ภาพที่ 88 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์	64
ภาพที่ 89 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์	65
ภาพที่ 90 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์	66
ภาพที่ 91 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์	67
ภาพที่ 92 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์	68
ภาพที่ 93 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์	69
ภาพที่ 94 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์	70
ภาพที่ 95 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์	71
ภาพที่ 96 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์	72
ภาพที่ 97 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์	72
ภาพที่ 98 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์	73
ภาพที่ 99 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์	73
ภาพที่ 100 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์	74
ภาพที่ 101 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์	74
ภาพที่ 102 ภาพการติดตั้งผลงานในหอศิลป์.....	75
ภาพที่ 103 ภาพการจัดแสงไฟให้กับผลงานในหอศิลป์.....	75
ภาพที่ 104 ภาพการจัดแสงไฟผลงานในหอศิลป์.....	76
ภาพที่ 105 ภาพการจัดแสงไฟผลงานในหอศิลป์.....	76

บทที่ 1

บทนำ

การสร้างงานศิลปกรรมท้องถิ่นอีสานมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีความสืบเนื่องอันยาวนานจากอดีตที่ผ่านมาจนจนถึงปัจจุบัน มีการรับอิทธิพลจากภายนอกและภายในท้องถิ่น ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงคลี่คลายรูปแบบให้เหมาะสมและสอดคล้องต่อยุคสมัยใหม่ตลอดเวลาตามเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นข้อกำหนดซึ่งจะมีรูปแบบศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ หัตถกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ในปัจจุบันศิลปกรรมท้องถิ่นบางสิ่งก็ยังคงดำรงอยู่ บางสิ่งก็ขาดการสืบทอด บางสิ่งก็เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตซึ่งหลายสิ่งก็ถูกสร้างขึ้นใหม่โดยอาศัยการปรับปรุงส่งเสริมจากรากฐานดั้งเดิม

ช่างท้องถิ่นอีสานในอดีตอาศัยธรรมชาติเป็นแหล่งเรียนรู้สร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานเกิดรวมเป็นสาขาความรู้ต่าง ๆ นานัปการ ซึ่งศิลปกรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ดัดแปลงสภาวะธรรมชาติไปตามคตินิยมของคนในท้องถิ่น ชาวบ้านส่วนใหญ่จะสร้างสรรค์ผลงานตามคติความเชื่อ ความศรัทธาในศาสนาและจินตนาการ การสร้างสรรค์ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับการตกแต่งศาลาโรงธรรมในประเพณีบุญเผวด คำนึงถึงปรัชญาธรรมทางวัตถุ เช่น การสร้างธงไชยมงมูม และสลักรูปสัตว์ เป็นต้น ทั้งหมดนี้จะไม่คำนึงถึงความเหมือนจริงในธรรมชาติ แต่จะเป็นการสร้างขึ้นมาเพื่อทดแทนสิ่งนั้น ๆ ตามความคิดที่พึงมีหรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ผนวกกับจินตนาการที่ต้องการแสดงออกมา

จากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ผลงานถ่ายทอดปรากฏออกมาให้ชนรุ่นหลังเพื่อปกป้องความรู้สึกร่วมที่ก่อเกิดเป็นความตระหนักภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนที่มีคุณค่าทั้งในศาสตร์และศิลป์ช่วยให้เกิดการศึกษาค้นคว้ามากขึ้น ผู้สร้างสรรค์จึงนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ภายใต้หัวข้อ “สัตว์ในจินตนาการอีสาน”

ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ภาคอีสานในอดีตมีความเป็นอยู่แบบพึ่งพาธรรมชาติอาศัยฤดูกาลในการเพาะปลูกพืชสลับหมุนเวียนตามสภาพฟ้าฝนเพื่อเอื้อแก่การดำรงชีวิต ทำเกษตรกรรมเป็นหลักสลับกับการล่าสัตว์ในป่า เพื่อนำมาดำรงอยู่ มีความเรียบง่าย สมถะ สงบภายใต้กรอบวิถีอันดีงามที่ใช้ปกครองไปในทิศทางเดียวกัน สิ่งเหล่านี้จึงเป็นเหมือนสิ่งที่ขัดเกลาให้เกิดเป็นการแสดงออกของรูปแบบทางเชิงช่างฝีมือที่จะพบเห็นใน เครื่องใช้ไม้สอยในชีวิตประจำวัน เครื่องมือที่ใช้จับสัตว์ ลวดลายบนผ้ารวมไปถึงวัดวาอารามที่ถูกสร้างขึ้นมากด้วยกำลังความศรัทธาเป็นสำคัญ การแสดงออกที่พบเห็นมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนให้ปรากฏคุณค่าเด่นชัดมีความงามเฉพาะในแบบของตัวเองและท้องถิ่น มีผลโดยตรงต่อผู้พบเห็นถึงความบริสุทธิ์สะอาด ตรงต่อใจของผู้สร้างโดยไม่ได้ยึดติดกับหลักการทางทัศนศิลป์ มีการแก้ปัญหาการใช้วัสดุรอบตัวอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เหตุเหล่านี้เปรียบดังสิ่งที่ช่วยขัดเกลาวิถีชีวิตของผู้คนอีสานสืบมาจากรุ่นต่อรุ่น จนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะถิ่นที่มีการยอมรับและบันทึกผ่านเวลามาเป็นหลายร้อยปียังหลงเหลือให้เห็นในรูปแบบผลงานจิตรกรรม (สูปแต้ม) งานแกะสลักไม้ งานปูนปั้น ล้วนเป็นของช่างพื้นบ้านที่เฉพาะถิ่นนั้น ๆ หรือมีการผสมผสานของงานช่างจากต่างถิ่น เช่น ธรรมมาสน์วัดศรีนวลสว่างอารมณ์ ตำบลชิวาน อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานีที่มีความพิเศษโดดเด่นคือเป็นธรรมมาสน์ที่ปั้นด้วยปูนเป็นรูปปั้นสิงห์ยืนเทินนุชบกไว้ข้างบนหลัง ตัวนุชบกก่ออิฐถือปูน เจาะหน้าต่างประตูโค้ง มีช่องประตูใหญ่กว่าช่องหน้าต่างที่บันไดนาคทอดถึงพื้น หลังคาบุชบกเป็นเครื่องไม้ ส่วนที่ฐานและเท้าสิงห์มีรูปปูนปั้นมีทั้งอมนุษย์และสัตว์คงใช้เป็นผู้ปกป้องรักษาธรรมมาสน์ตัวสิงห์และนุชบกทาสีขาวเขียนลวดลายด้วยสีน้ำเงิน สีฟ้า สีเหลืองและสีส่วนหลังคาเครื่องยอดนุชบกเป็นไม้ฉลุปิดทอง โดยมีการออกแบบจากช่างฉนวน ชื่อเวียงโดยสร้างร่วมกันกับพระอุปฌาวงค์ที่เป็นพระช่างที่มีฝีมือในการแกะสลักและเขียนลวดลาย เป็นการผสมผสานเชิงช่างได้อย่างมีเอกภาพทั้งในแง่ของรูปทรงแทนสรรพสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับกายภาพและอุดมคติ

ผู้สร้างสรรค์เดิบ โดมา ได้พบเห็นผลงานช่างพื้นบ้านอีสานทั้งงานปั้นที่มีรูปร่างหน้าตาไม่เหมือนที่ใดมีความอิสระไม่มีกรอบการสร้างที่ตายตัว ชื่อโสภวิสุทธิ ในส่วนงานจิตรกรรมที่ถ่ายทอดความเรียบง่ายด้วยเส้นสีเป็นส่วนประกอบเพื่อกำหนดพื้นที่ส่วนที่ส่วน โครงสร้างเป็นรูปร่างแสดงภาพและสรรพสิ่งเพื่อสื่อความหมายตามความเข้าใจไม่มีหลักเกณฑ์เคร่งครัดสอดแทรกจินตนาการที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ เป็นมโนคติในขั้นแรกที่ทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างวิถยานิพนธ์ชุดนี้ขึ้นมา ผู้สร้างสรรค์จึงถ่ายทอดด้วยการใช้โครงสร้างการแสดงออกใหม่เพื่อรองรับพื้นที่ของสัตว์อุดมคติที่สร้างขึ้นมาเฉพาะด้วยการผสมผสานให้เกิดเป็นรูปลักษณ์ใหม่แห่งสัตว์อีสาน ที่เกิดเป็นรูปทรงจินตนาการทางศิลปะด้วยพื้นผิวที่เกิดจากร่องรอยนิ้วมือที่กดลง

ปั้น พอก แปะ กริดจากอุปกรณ์ปั้น วัสดุมันวาวสะท้อนแสง สีสันทึบระบายรวมถึงที่ผสมลงไป
เนื้อวัสดุ เพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึกด้วยรูปแบบเทคนิคงานประติมากรรมปั้นดินไทยเอือกระดาศ
ผสม

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ 3 มิติและจัดวาง รูปทรงสัตว์ในจินตนาการใหม่ทางอุดมคติ
พื้นบ้านอีสาน
2. เพื่อถ่ายทอดความคิดและจินตนาการด้วยการแสดงออกทางทัศนศิลป์ ค้นคิดเทคนิค
วิธีการเฉพาะการปั้นดินไทยเอือกระดาศเป็นรูปทรงสัตว์ผสมต่าง ๆ
3. เพื่อสะท้อนสุนทรียภาพทางทัศนศิลปะร่วมสมัยด้วยรูปทรงสัตว์ในจินตนาการที่ได้รับ
ความบันดาลใจมาจากภูมิปัญญาพื้นถิ่นในงานศิลปกรรมอีสาน

สมมุติฐานในการศึกษา

ผู้สร้างสรรค์มีประเด็นสำคัญที่สังเกตเห็นธรรมชาติแวดล้อมในศิลปกรรมท้องถิ่นอีสาน
ผลงานจิตรกรรม (ฮูปแต้ม) ประติมากรรม ที่พบในสิมอีสาน(โบสถ์)มีความน่าสนใจในเรื่องการ
แสดงออกในการสร้างสรรค์รูปทรง รูปแบบ เนื้อหา นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ 3 มิติโดย
อาศัยภูมิปัญญาพื้นถิ่นในงานศิลปกรรมอีสานมาถ่ายทอดในมุมมองใหม่เป็นรูปทรงสัตว์ใน
จินตนาการมุ่งหวังให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางศิลปะร่วมสมัยที่ยังคงกลิ่นอายพื้นบ้าน และหาความ
เป็นไปได้จากเทคนิควิธีการใหม่ที่ค้นพบด้วยการปั้นดินไทยเอือกระดาศผสมวัสดุต่าง ๆ ที่อาจ
นำไปสู่ศิลปะร่วมสมัยที่มีอัตลักษณ์เฉพาะทางอุดมคติไทย

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตทางด้านเนื้อหา แสดงสุนทรียภาพทางศิลปะผ่านเนื้อหาเรื่องราวจากการ
ประกอบสร้างรูปทรงสัตว์ในอุดมคติโดยจินตนาการขึ้นมาใหม่จากภูมิปัญญาในงานศิลปกรรมพื้น
ถิ่นอีสาน
2. ขอบเขตทางด้านรูปแบบ เป็นผลงานศิลปะ 3 มิติโดยแสดงออกด้วยรูปของสัตว์ใน
จินตนาการ สัตว์ผสมต่าง ๆทางอุดมคติที่อาศัยรูปลักษณะจากงานศิลปกรรมพื้นถิ่นอีสาน
3. ขอบเขตทางด้านเทคนิค สร้างสรรค์ด้วยเทคนิควิธีการปั้นดินไทยเอือกระดาศผสมสีฝุ่น
และวัสดุสมัยใหม่ระบายสีอะคริลิก
4. ขอบเขตทางด้านกรนำเสนอ ในลักษณะจัดวางและแปรผันตามพื้นที่

ขั้นตอนของการสร้างสรรค์

1. ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 ศึกษาจากหนังสือ
 - 1.2 ศึกษาจากนิตยสาร/วารสาร
 - 1.3 ศึกษาจากบทความ
 - 1.4 การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
2. ศึกษาข้อมูลจากสถานที่จริง
 - 2.1 บันทึกเป็นภาพถ่ายเส้นและภาพถ่ายในหลายมุม
 - 2.2 เพื่อศึกษาให้เห็นถึงวัสดุที่ใช้ สี โครงสร้างรูปทรงขนาดจริง
3. รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์สังเคราะห์สรุปผลนำไปสู่การทำสร้างภาพร่างต้นแบบเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานในลำดับต่อไป
4. ปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน
 - 4.1 ทำโครงสร้างและส่วนประกอบ
 - 4.2 ปั้นโอบโครงสร้างผลงาน
 - 4.3 ปั้นรายละเอียดผลงานพร้อมตกแต่งให้สมบูรณ์
 - 4.4 วางโครงสีเพื่อให้เห็นภาพรวม
 - 4.5 แทรกสีเพื่อสร้างมิติและบรรยากาศผลงานพร้อมเก็บรายละเอียด
 - 4.6 ทาเคลือบให้กับชิ้นงาน
5. ปฏิบัติการสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานเพื่อปรับเปลี่ยน ปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสาระเนื้อหาในการสร้างสรรค์ต่อไปในอนาคตและเกิดความสำเร็จของวิทยานิพนธ์

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาที่มาและความหมายของรูปทรงของงานประติมากรรมและจิตรกรรมที่สนใจเพื่อเปรียบเทียบและนำไปสู่การสร้างรูปทรงใหม่
2. ศึกษาและทดลองกระบวนการเทคนิคเพื่อหาส่วนผสมของสูตรดินไทยเชื้อกระดาษที่มีลักษณะที่ตรงกับความต้องการของผู้สร้างสรรค์จนเกิดความชำนาญเพื่อความสะดวกในการนำไปใช้
3. สร้างผลงานภาพร่างไว้อย่างคร่าวๆด้วยภาพถ่ายหลายเส้นเพื่อศึกษา จังหวะ อารมณ์ การแสดงออกที่นำไปใช้สื่อในผลงานของผู้สร้างสรรค์ในลำดับต่อไป
4. วิเคราะห์ สังเคราะห์ วางแผนและตั้งข้อสมมุติฐานเพื่อหาความเป็นเอกภาพของผลงาน

5. ปฏิบัติผลงานจริงพร้อมจดบันทึกการสร้างสรรค์เป็นระยะเพื่อนำมาวิเคราะห์ปรับปรุงองค์ความรู้ที่ได้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ทั้งในผลงานสร้างสรรค์และเอกสารที่ใช้ประกอบวิทยานิพนธ์
6. นำเสนอเพื่อประเมินผลงานและปรับปรุง แก้ไข นำไปสู่การพัฒนางานให้สมบูรณ์
7. เผยแพร่ตัวผลงานสู่สาธารณชนในรูปแบบนิทรรศการศิลปะ

แหล่งข้อมูล

- ข้อมูลภาคสนาม การศึกษา บันทึก สังเกตและสัมภาษณ์จากสถานที่และตัวผลงานจริง โดยเป็นวัดเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่จังหวัดอุบลราชธานี มุกดาหาร นครพนมเพื่อค้นคว้าทำความเข้าใจในบรรยากาศสภาพแวดล้อมประวัติศาสตร์ของแหล่งข้อมูลให้กระจ่างมากยิ่งขึ้น
- ข้อมูลภาคเอกสาร ข้อมูลจากตำราที่เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทฤษฎีทางศิลปะรวมถึงแหล่งข้อมูลจากโซเชียลมีเดีย

อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า

1. อุปกรณ์การบันทึกข้อมูล ได้แก่ กระดาษ ปากกา ดินสอ กล้องถ่ายรูป และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ
2. อุปกรณ์ในการค้นคว้าและสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 โครงสร้าง

- โฟมก้อนขนาดต่าง ๆ
- เลื่อย
- มีดตัดโฟมขนาดต่าง ๆ
- ยูนิเทน โฟม

กลุ่มที่ 2 ปูนปั้น

- ดินสอพอง.
- กาวลาเท็กซ์
- กระดาษทิชชู
- ถังน้ำ
- ฟ็อกกี้ฉีดน้ำ
- น้ำ
- สีฝุ่น

- กระจุก/ลูกแก้วขนาดต่าง ๆ / กระจเบื้อง โมเสกคละสี

กลุ่มที่ 3 อุปกรณ์ตกแต่ง

- สีอะคริลิก
- ฟู่กันขนาดต่าง ๆ
- ถังน้ำ
- ผ้าเช็ดสี
- แลคเกอร์เคลือบเงา

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน

ในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ภายใต้หัวข้อ “สัตว์ในจินตนาการอีสาน” ชุดนี้ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการศึกษาค้นคว้าถึงที่มาความสำคัญลักษณะรูปแบบสร้างสรรค์งานศิลปกรรมท้องถิ่นเฉพาะอีสานเพื่อให้เข้าใจถึงความคิดมุมมอง การแสดงออก จินตนาการ ที่นำไปสู่การสร้างรูปลักษณ์สัตว์ในจินตนาการและธรรมชาติแวดล้อมใหม่ทางศิลปะร่วมสมัย ด้วยเทคนิควิธีการที่ได้ศึกษาค้นคว้า ค้นกรองออกมาจากประสบการณ์ตรง ตลอดถึงการศึกษาความบันดาลใจและอิทธิพลที่เกี่ยวข้องจากผลงานศิลปะร่วมสมัยของศิลปินไทยในปัจจุบัน

ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจ

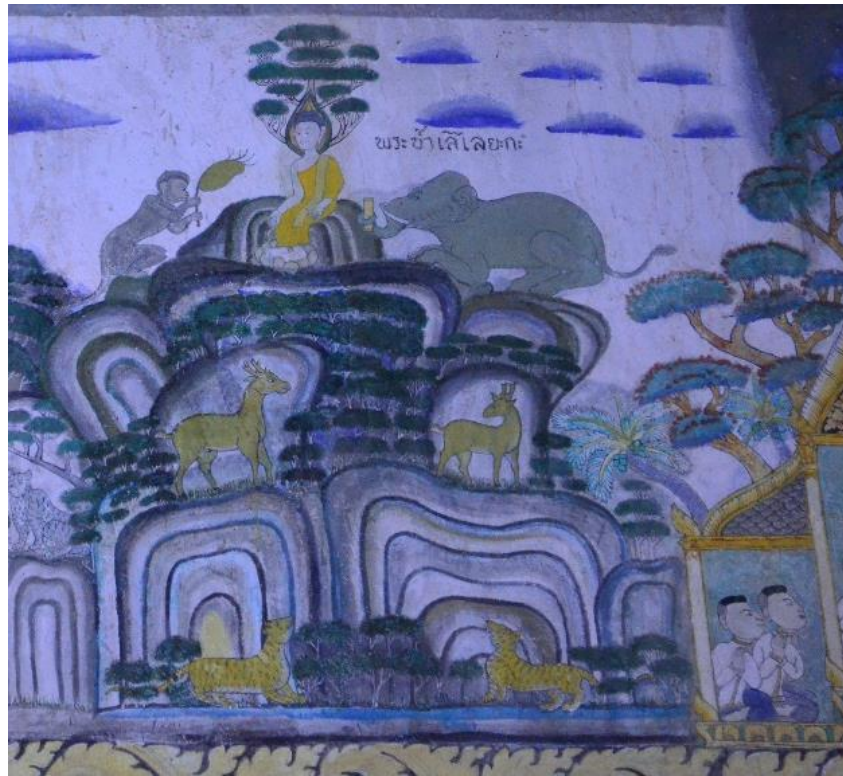
ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากสภาพแวดล้อมและภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่ปรากฏในงานศิลปกรรมอีสาน ได้แก่ งานสุปแต่ม งานปูนปั้นที่ประดับพุทธศาสนาสถานต่าง ๆ โดยเฉพาะรูปลักษณ์ของสัตว์ผสมทางอุดมคติที่ถ่ายทอดจินตนาการทางการสร้างสรรค์ ตลอดจนกระบวนการเทคนิควิธีการเชิงช่างพื้นบ้าน นำมาต่อยอดทางความคิดจินตนาการสร้างรูปลักษณ์ใหม่ที่ผ่านกระบวนการทางทัศนศิลป์ ด้วยเทคนิคปั้นดินไทยเอื้อกระดาศที่กีดกัน สร้างรูปทรง ร่องรอย พื้นผิว ปั้นพอก ระบายสีบนวัสดุ นำเสนอด้วยการจัดวางกับพื้นที่ เพื่อแสดงสุนทรียภาพทางศิลปะร่วมสมัยที่ยังคงกลิ่นอายพื้นถิ่นอีสาน

อิทธิพลจากรูปลักษณ์ของสัตว์ในจินตนาการและธรรมชาติแวดล้อมในศิลปกรรมพื้นถิ่นอีสานมีปรากฏ ดังนี้

1. สุปแต่มอีสาน (จิตรกรรมฝาผนังอีสาน)

สุปแต่มหรือจิตรกรรมฝาผนังอีสานเป็นการบันทึกถ่ายทอดแนวคิดผ่านภาพจากเส้น มีการใช้สีแบบเรียบและอริยาบทแสดงความรู้สึกแตกต่างกัน สีที่ปรากฏบนเครื่องแต่งกายจำแนกสถานภาพแต่ละบุคคลไม่คำนึงถึงสัดส่วนตามความเป็นจริง เรื่องแต่ละตอนถูกเชื่อมต่อโดยพื้นหลังของภาพ เช่นป่าไม้ภูเขาใช้ทัศนียภาพแบบตานกมองและสื่อความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปตามอุดมคติ โดยนำส่วนประกอบเช่น วัง บ้าน วัด แม่น้ำ เครื่องอุปโภคบริโภควิถีชีวิตมาเป็นส่วนประกอบของภาพ รูปแบบในงานจิตรกรรมฝาผนังอีสานจำแนกออกได้ 5 ประเภท คือภาพมนุษย์ ภาพอมมนุษย์ ภาพสัตว์ ภาพสิ่งปลูกสร้าง ภาพทิวทัศน์ ผู้สร้างสรรค์ได้หยิบยกมาใช้ในการ

ทำงานวิทยานิพนธ์จะนำมา 2 ประเภทคือ 1.ภาพสัตว์ เป็นรูปภาพที่มีรูปแบบที่ประดิษฐ์ และจัดระเบียบให้มีรูปร่างสัดส่วนปรากฏ 2 ลักษณะ คือ สัตว์ในธรรมชาติ และสัตว์ในจินตนาการ สัตว์ในธรรมชาติคือรูปภาพที่ประดิษฐ์ขึ้น จากสัตว์เลี้ยง หรือสัตว์ป่าในธรรมชาติ เช่น ม้า ช้าง สุนัข ไก่ นก กระรอก กวาง เสือ เป็นต้น สัตว์ในจินตนาการ รูปแบบเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ หรือการรับอิทธิพลสืบต่อกันมา เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กับแนวเรื่อง ซึ่งกล่าวถึงป่าหิมพานต์ สวรรค์ นรก เรื่องราวทางศาสนา วรรณกรรมพื้นบ้าน จะใช้หลักการและแนวทางในการเขียนคือ นำเอารูปสัตว์ต่างชนิดมาประกอบกันเช่น งวงช้าง แขนคน ปลา นาคผสมช้างเป็นมกร เป็นต้น ภาพมนุษย์ เป็นภาพที่ประดิษฐ์ให้แตกต่างจากภาพมนุษย์ เพื่อสอดคล้องกับเนื้อหา และแนวเรื่องที่ต้องการสื่อ เนื้อหาความเป็นจริง ได้แก่ การสร้างรูปแบบใหม่ โดยมีแนวคิดที่นำเอาร่างกายของสัตว์มาผสมกัน เช่น นำเอาอวัยวะของสัตว์มาผสมกับร่างกายของคน เช่น ครุฑ กิณรี เป็นต้น 2. ภาพทิวทัศน์ เป็นรูปภาพซึ่งเขียนเป็นภาพ ใต้พื้นดิน ถ้า น้ำ ต้นไม้ ภูเขา จุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นส่วนประกอบด้านหน้า กลาง และพื้นหลังในภาพสนับสนุนให้ภาพสัตว์ มีความเด่นชัด รูปภาพที่ช่างแต้มได้แต้มให้เกิดรูปทรงแทนสรรพสิ่งที่เกี่ยวกับกายภาพในอุดมคติสื่อความหมายได้ด้วยผลงานนำไปสู่การชื่นชมรับรู้และยอมรับ ตลอดจนความรู้สึกความสะเทือนใจ เมื่อได้สัมผัส สัตว์ที่นำมาใช้ในงานจิตรกรรมฝาผนังอีสานเป็นที่ได้จากธรรมชาติกับศิลปะวัฒนธรรมชาติ ได้จากลำต้นไม้ เช่น ต้นครามให้สีคราม ขางต้นรงให้สีเหลือง จากดินแดงประสานกับยางบง ให้สีแดง น้ำตาลแดง จากเขม่าไฟนำไปบดละเอียดหรือหมดแห้งจากจีนให้สีดำ การฟนหอยก็ให้สีขาว จากการผสมสีระหว่างสีครามและสีเหลืองได้สีเขียว สีเคมีเป็นสีสำเร็จรูปบรรจุซองยี่ห้อสตาจค์แดง เป็นต้น ศิลปกรรมท้องถิ่นอีสานย่อมมีการเกิดการดำรงอยู่การเปลี่ยนแปลงกำหนดให้เกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวประกอบไปด้วยปัจจัยต่าง ๆ เช่น ทรัพยากรและวัสดุพื้นบ้าน การดำรงชีวิตของชาวอีสานด้านศาสนาความเชื่อคตินิยมท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ เศรษฐกิจและสังคม ผู้สร้างสรรค์มองว่าเหตุแห่งการเกิดปัจจัยเหล่านี้อาจลดน้อยลงแล้วในยุคปัจจุบัน จึงได้ศึกษาทำความเข้าใจกับงานสุปแต่้มอีสาน(จิตรกรรมฝาผนังอีสาน)ในเรื่องของสุนทรียภาพคุณค่าทาง จิตวิญญาณ สีสันที่แสดงออกมาอย่างบริสุทธิ์ เรียบง่าย ตามแบบวิถีคนอีสานดั้งเดิม (น้อยวังคลัง 2540)

ภาพที่ 1 สูปแต้มผนังสิมวัดหัวเวียงรังสี อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 2 สูปแต้มผนังสิมวัดสระบัวแก้ว อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น

ภาพที่ 3 สูปแต้มผนังสิมวัดพระศรีมหาโพธิ์ อำเภอห้วยน้ำใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร

ภาพที่ 4 สูปแต้มผนังสิมวัดพุทธสีมา อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 5 สูปแต้มผนังสิมวัดสระบัวแก้ว อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น

ภาพที่ 6 สูปแต้มผนังสิมวัดสระบัวแก้ว อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น

ภาพที่ 7 สุปเต็มผนังสิมวัดสวนวาริพัฒนาราม อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

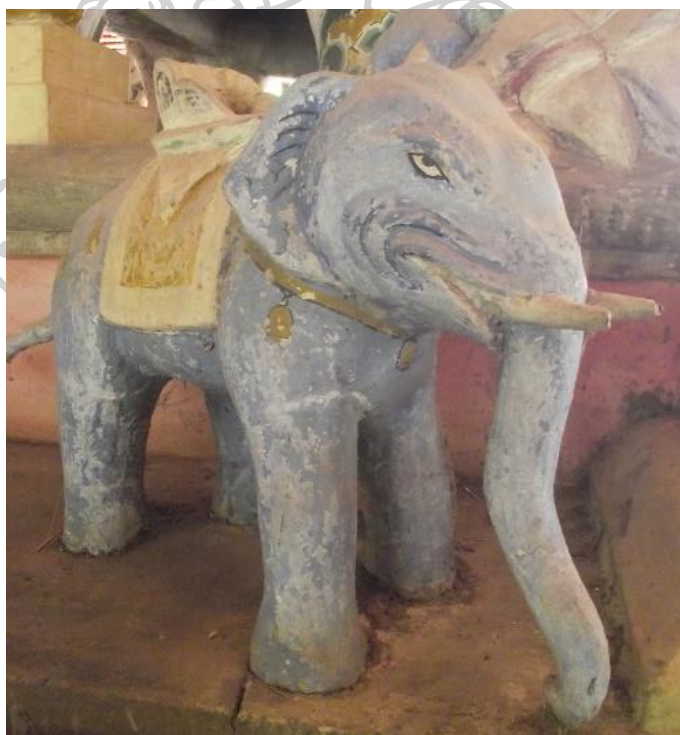
ภาพที่ 8 สุปเต็มผนังสิมวัดสวนวาริพัฒนาราม อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

2. ประติมากรรมปูนปั้นประดับศาสนสถานอีสาน

การศึกษาประติมากรรมปูนปั้นที่ประดับตามส่วนต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรมทางศาสนาสิม (โบสถ์) อีสานนั้นนอกจากเป็นการสร้างขึ้นของช่างพื้นบ้านเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ว่าง เพื่อสื่อสัญลักษณ์รูปทรงทางอุดมคติ ยกระดับจิตใจและความศรัทธาที่ส่งผลให้เกิดการยอมรับเป็นที่นิยมในหมู่ช่าง ประติมากรรมปูนปั้นความหมายเกี่ยวกับสัญลักษณ์แสดงถึงอำนาจอันยิ่งใหญ่รูปปั้นรูปสัตว์นิยมส่วนใหญ่จะนิยมประดับบริเวณส่วนล่างของสถาปัตยกรรมเช่น ประติมากรรมปูนปั้นเชิงบันไดเป็นลักษณะปูนปั้นลอยตัว 3 มิติ ปูนปั้นนูนสูง 2 มิติ บริเวณผนังรอบสิม กรอบประตูหน้าต่าง และหน้าบัน ทางขึ้นโบสถ์ แม่บันไดทางขึ้นหอแจก(ศาลาการเปรียญ)หรือแม้กระทั่งบนกำแพงเชื่อมต่อกับประตู ปูนปั้นรูปสัตว์ลอยตัวบนแม่บันไดจะมีคติความเชื่อที่ว่ามีหน้าที่เฝ้าประตูทางเข้าเขตพื้นที่ของวัด ในส่วนของปูนปั้นนาคในลักษณะของเทววิทยาในพุทธศาสนาถือว่ามีลักษณะบางประการที่เป็นเทพซึ่งถือว่าเป็นเทพชั้นต่ำเสมือนผู้ปกป้องรักษาพุทธศาสนสถานสภาพเป็นสะพานเชื่อม โยงระหว่างมนุษย์โลกกับสวรรค์ จากการศึกษาประติมากรรมสัตว์ที่ปรากฏตามสถาปัตยกรรมอีสานสามารถจำแนกได้ 3 ประเภท 1. สัตว์หิมพานต์ เช่น นาค มอม สิงห์ 2. สัตว์ทั่วไปในธรรมชาติ เช่น จระเข้ ม้า 3. สัตว์ผสม เช่น คนผสมกับงู มังกร นกผสมช้าง เป็นต้น ผู้สร้างสรรค์ได้อาศัยหิบบิมเอดลักษณะการแสดงออกของสัตว์หิมพานต์ สัตว์ผสมมาเป็นพื้นฐานเพื่อสร้างสรรค์ผลงานต่อเติมเกิดลักษณะงานทัศนศิลป์ที่ไม่ได้สร้างขึ้นเพื่อรับใช้ศาสนาเหมือนดังก่อน แต่อยากสะท้อนถึงคุณค่า ความงาม ตัวตนที่เรียบง่าย ใสซื่อ และการปรับตัวเพื่อให้งานศิลปกรรมท้องถิ่นอีสานมีความเคลื่อนไหวตามกระแสได้อย่างกลมกลืน จากการศึกษาสร้างสรรค์ของช่างพื้นบ้านอีสานได้ศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่อิทธิพลด้านรูปแบบการสร้างรูปทรงของสัตว์ในจินตนาการ รวมไปถึงการคิดค้นเทคนิควิธีการใหม่ในการนำมาสร้างสรรค์ผลงานจนได้เทคนิคที่มีความลงตัวและสนองกับความต้องการที่ใช้ชื่อว่า เทคนิคปั้นดินไทยเยื่อกระดาษ (น้อยวังคลัง 2540)

ภาพที่ 9 งานปูนปั้นประดับธรรมมาสน์สิงห์เทิน วัดศรีนวลแสงสว่างอารมณ์ ตำบลชีทวน อำเภोजังหวัดมหาสารคาม

ภาพที่ 10 งานปูนปั้นประดับธรรมมาสน์สิงห์เทิน วัดศรีนวลแสงสว่างอารมณ์ ตำบลชีทวน อำเภोजังหวัดมหาสารคาม

ภาพที่ 11 งานปูนปั้นพญานาคบันไดสิมวัดทุ่งศรีเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 12 งานปูนปั้นรูปนาคเชิงบันไดสิมวัดสระทอง ตำบลกุดเค้า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น

ภาพที่ 13 งานปูนปั้นระบายสีประดับเชิงบันไดลิมวัดทุ่งศรีเมือง ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี

ภาพที่ 14 งานปูนปั้นระบายสีประดับเชิงบันไดลิมวัดราชประดิษฐ์ ตำบลกระเดียน อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 15 งานปูนปั้นประดับผนังหอแจกวัดโพธาราม ตำบลคงบั้ง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ภาพที่ 16 งานปูนปั้นประดับผนังหอแจกวัดโพธาราม ตำบลคงบั้ง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

อิทธิพลที่ได้รับจากงานศิลปะไทยร่วมสมัยของศิลปินไทย

แรงบันดาลใจที่สร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุด “สัตว์ในจินตนาการอีสาน” ผู้สร้างสรรค์มีความประทับใจและนำเอกลักษณ์กระบวนการแสดงออกที่มีความใกล้เคียงทั้งในทางรูปแบบ เทคนิค ศึกษา นำมาพัฒนาต่อยอดให้เกิดความแตกต่างมีผลงานศิลปินดังนี้

1. **ทรงฤทธิ์ เหมือยพรม** เป็นศิลปินชาวสกลนคร โดยที่ผลงานสร้างสรรค์แสดงถึงเรื่องราวพุทธศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ความพอใจในด้านความรู้สึกความนึกคิดผลงานแสดงออกในรูปแบบประติมากรรมปูนปั้นผสมกับการเขียนลายเส้นระบายสีแสดงลักษณะเด่นพื้นบ้านของอีสาน โดยเฉพาะงานปูนปั้นและตัดเส้นระบายสีเป็นงานสร้างสรรค์บนรากฐานของวัฒนธรรมดั้งเดิมของอีสานมาสู่ความเป็นร่วมสมัยได้อย่างชาญฉลาด ในแง่คุณค่าและความสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกทางศิลปะปรากฏอยู่ในส่วนงานปูนปั้นนั้นชัดเจนมากแต่แล้วก็ผ่อนคลายสู่ความนุ่มนวลของภาพเขียนลายเส้นที่อยู่บริเวณรอบนอกมีรูปทรงผสมผสานกันไปมาอย่างมีจังหวะ สอดคล้องกันสองส่วนนี้ให้ความรู้สึกของเอกภาพทางเนื้อหา เรื่องราวและรูปแบบที่แสดงถึงพุทธปัญญาทางพุทธศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างน่าสนใจ(เหมือยพรม 2562)

ภาพที่ 17 ภาพผลงานของทรงฤทธิ์ เหมือยพรม แรงบันดาลใจในด้านเทคนิคการปั้นปูนต้ำชื่อผลงาน หน้าต่าง บ้าน ไคนาจ

เป็นผลงานที่ศิลปินสร้างสรรค์ขึ้นระหว่างปี พศ.2546-2556 โดยการผสมผสาน 2 เทคนิควิธีการเข้าด้วยกัน การปั้นปูนสักระบายสีฝุ่น ถ่ายทอดออกมาด้วยรูปทรงที่เรียบง่ายให้ความรู้สึกสงบ มีการเว้นพื้นที่ว่างให้เห็นพื้นผิวของวัสดุเนื้อปูนเปล่าๆที่ไม่ได้ระบายสี เพื่อแสดงเนื้อหาสังขารธรรมทางพระพุทธศาสนาและวิถีชีวิตท้องถิ่นอีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลทางเทคนิควิธีการปั้นปูนนูนต้ำระบายสีที่ตัดทอนรายละเอียดนำไปปรับใช้ในผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 18 ภาพผลงานของทรงฤทธิ์ เหมือนพรม แรงบันดาลใจในด้านเทคนิคการปั้นปูนต้ำ
ชื่อผลงาน บุญปราสาทผึ้ง

ผลงานที่สร้างขึ้นระหว่างปี พศ.2557-2561 เป็นผลงานที่ยังคงใช้การผสมผสานของเทคนิค
วิธีการเดิมแต่จะมีรายละเอียดทั้งในเรื่องมิติของการระบายสีและการปั้น ทำให้เกิดระยะของภาพให้
รู้สึกมีความลึก ทิศทางของเส้นในงานให้ผลของความเคลื่อนไหวและสงบนิ่งอยู่ร่วมกัน ในการใช้สี
มีการวางน้ำหนักโทนสีที่ตัดกัน เกิดปฏิกิริยาทางการรับรู้ประกอบกับการเน้นรายละเอียดใน
บางส่วนช่วยให้ผลงานดูโดดเด่นมากยิ่งขึ้น ผู้สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลเทคนิคการวางโครงสีและ
วิธีการเก็บรายละเอียดไปปรับใช้ในผลงาน

2. ชัยรัตน์ มงคลนัญ เป็นศิลปินชาวกรุงเทพมหานคร ได้นำเอารูปแบบและเทคนิควิธีการ
ของช่างไทยโบราณมาสร้างผลงานปูนปั้นที่ผสมผสานวัฒนธรรมชาติ รับเอาอิทธิพลของงานใน
รูปแบบศิลปะพื้นบ้านที่มีอยู่ในประเทศไทย เช่น ปูนปั้นเพชรบุรี อีกทั้งยังให้ความสนใจในรูปแบบ
ปูนปั้นพื้นบ้านแบบอีสานอีกด้วย จึงนำเอาภูมิปัญญาของผู้คนในอดีตมาสร้างเป็นผลงานปูนปั้นใน
รูปแบบของตนเองนำเสนอให้รู้ถึงเทคนิควิธีการและแนวคิดแบบใหม่ในความคิดแบบดั้งเดิม
เพื่อต้องการแสดงบุคลิกภาพของตนเองและเอกลักษณ์ของงาน วัฒนธรรม ให้เห็นวิถีชีวิต
ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อของไทย เพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะที่แสดงออกทางความคิด
อารมณ์ ความรู้สึกอุดมคติ ผู้สร้างสรรค์มองเห็นความพิเศษของชัยรัตน์ คือรากฐานชีวิตที่เกิดมาใน
พื้นที่ใจกลางเมืองความเจริญไม่ได้เติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่มีวิถีชีวิตแบบชนบท แต่ยังสามารถ
หล่อหลอมให้เกิดแรงขับสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะไทยร่วมสมัยที่มีกลิ่นอายแนวพื้นบ้าน
ออกมาอย่างน่าชื่นชม(มงคลนัญ 2553)

ภาพที่ 19 ภาพผลงานชัยรัตน์ มงคลนนท์ แรงบันดาลใจในด้านเทคนิคการปั้นปูนและใช้วัสดุ
ชื่อผลงาน เสียงสวดจากบางบำหรุ
เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2562 ที่มา :

<http://www.queengallery.org/th/exhibitions/past/artist?artist=6509&fbclid=IwAR0w1hqLDn7ZZHufJWRLSO2ONIwambX9eel2FpE0jL19pbWfAGKBwPggPJo>

ผู้สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลจากผลงานชิ้นนี้คือ การนำเอาภูมิปัญญาของผู้คนในอดีตมาสร้างเป็น
ผลงานปูนปั้นในรูปแบบของตนนำเสนอให้รู้ถึงเทคนิควิธีการและแนวคิดแบบใหม่ในคติความเชื่อ
แบบดั้งเดิมเพื่อต้องการแสดงบุคลิกภาพของตนเองซึ่งทำให้ผู้สร้างสรรค์มองว่าสามารถพัฒนา
ผลงานให้ดีขึ้นได้ในอนาคต

บทที่ 3

การกำหนดรูปแบบและวิธีการในการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ “ชุดสัตว์ในจินตนาการอีสาน” ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดรูปแบบวิธีการลำดับขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานไว้ตั้งแต่เริ่มต้นกระทั่งงานสำเร็จเพื่อประโยชน์ต่อการลงมือสร้างสรรค์ผลงานจริงและเขียนเอกสารประกอบวิทยานิพนธ์ชุดดังกล่าว โดยมีลำดับขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

1. ขั้นตอนการค้นคว้าและศึกษาข้อมูล

1.1. ศึกษาและเก็บข้อมูลในเบื้องต้นจากสื่อสิ่งพิมพ์ตำราทางวิชาการ รูปภาพ สื่ออินเทอร์เน็ต นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ทบทวนทำความเข้าใจเพื่อหาประเด็นทางศิลปะในการนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงานต่อไป

1.2. การศึกษาหาข้อมูลจากการลงภาคสนามในภาคอีสานเพื่อสัมผัสถึงสุนทรียภาพ เนื้อหาเรื่องราว รายละเอียด สภาพแวดล้อมต่าง ๆ และพูดคุยสอบถามจากคนในพื้นที่เป้าหมาย

1.3. การศึกษาหาข้อมูลจากผลงานทัศนศิลป์ที่สนใจ และมีแนวคิดเนื้อหา เทคนิคที่แสดงออกมาสอดคล้องกับการสร้างสรรค์ของตัวเองมากที่สุด

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดโครงสร้างรวมคร่าวๆ วางแผนการทดลองเทคนิคดินไทยเชื้อกระดาษ จักรวางรูปทรง หาน้ำหนัก พื้นผิวของวัสดุ และองค์ประกอบเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ประมาณนั่งเตรียมอุปกรณ์สร้างภาพร่าง เตรียมวัสดุอุปกรณ์สร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ก่อนการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 20 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับสร้างภาพร่าง

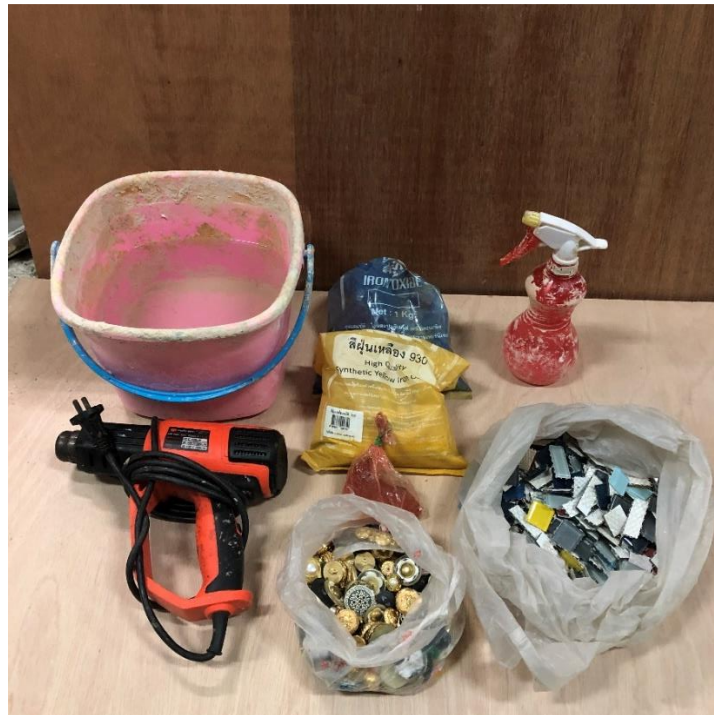
ภาพที่ 21 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับกำหนดโครงสร้าง

ภาพที่ 22 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับกำหนดโครงสร้าง

ภาพที่ 23 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับกำหนดโครงสร้าง

ภาพที่ 24 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับกำหนดโครงสร้าง

ภาพที่ 25 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับกำหนดโครงสร้าง

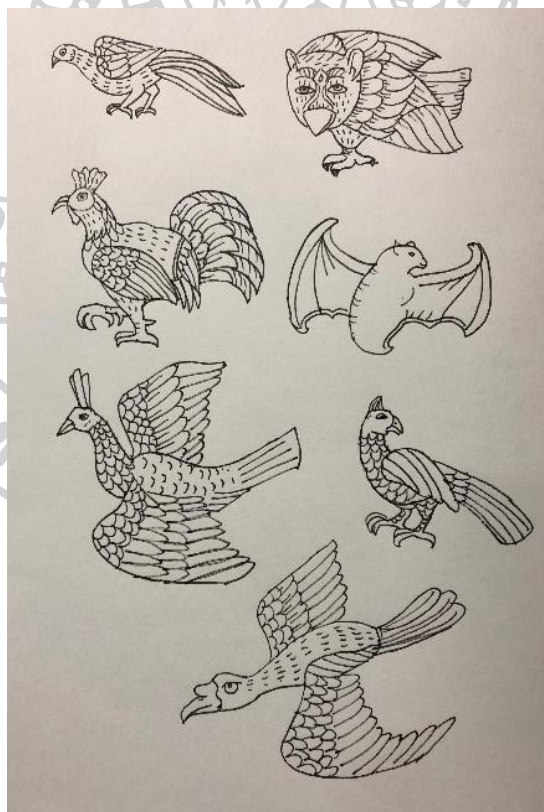
ภาพที่ 26 วัสดุ - อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับกำหนดโครงสร้าง

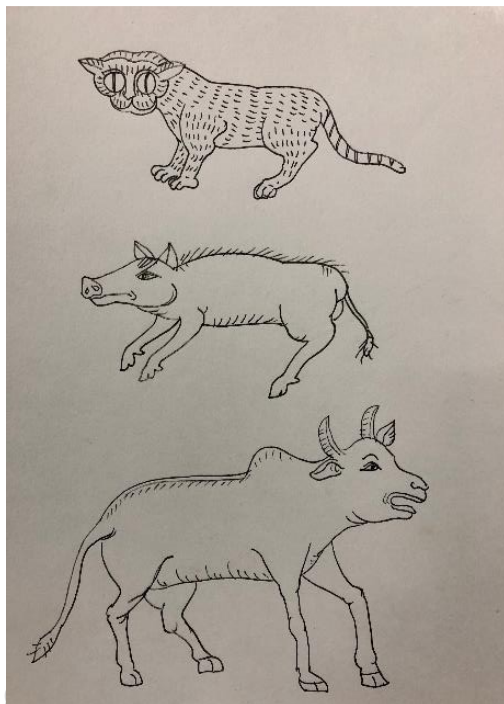
ภาพที่ 27 วัสดุ-อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์สำหรับเก็บรายละเอียด

3. ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง เมื่อมีที่มาของรูปแบบที่ใช้มารองรับผลงานสร้างสรรค์ชัดเจนแล้วก็จะเป็นการเข้าสู่กระบวนการทำภาพร่างผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดโดยแบ่งไว้ 3 วิธี คือ วิธีแรกเป็นการร่างภาพด้วยลายเส้นขาวดำย่อยสร้างรูปทรงหลักทรงและรูปทรงประกอบเพื่อหาอิริยาบถท่าทาง สภาพแวดล้อมหาความสัมพันธ์และความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้ตรงกับตามอารมณ์ที่ต้องการจะสื่อออกมา และวิธีที่สอง นำภาพร่างลายเส้นขาวดำที่ตรงกับความคิดมาสร้างภาพร่างสีที่มีมิติของสีและรายละเอียดเพิ่มเข้าไป หลังจากนั้นจำกัดเลือกภาพร่างที่มีรูปแบบมุมมองที่ตรงกับทิศทางของที่กำหนดไว้ วิธีที่สาม ภาพร่างโมเดลจำลองสามมิติ เพื่อหาความเป็นไปได้ในการขยายผลงานจริง และการนำเสนอติดตั้งจัดวาง

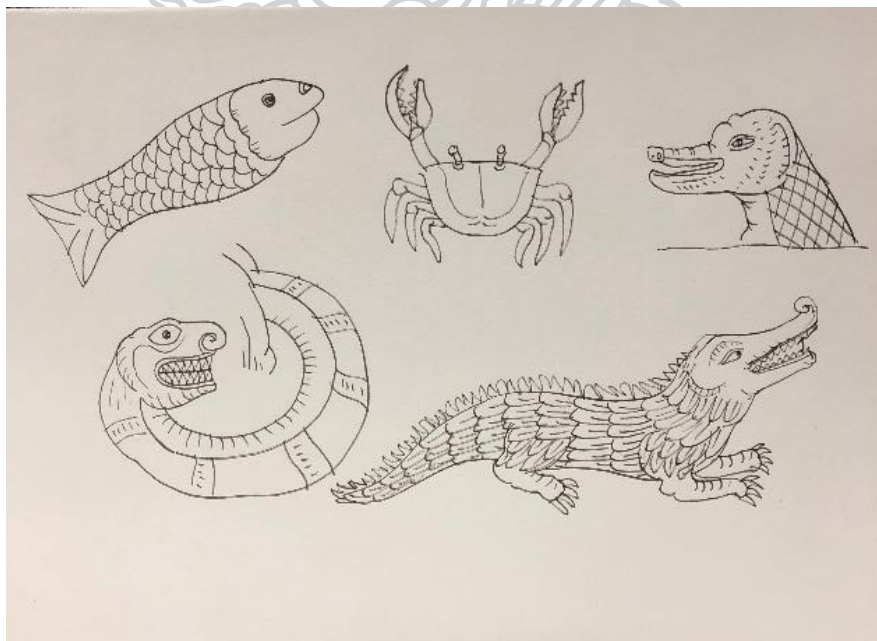
ขั้นตอนการสร้างภาพร่างลายเส้นขาวดำ

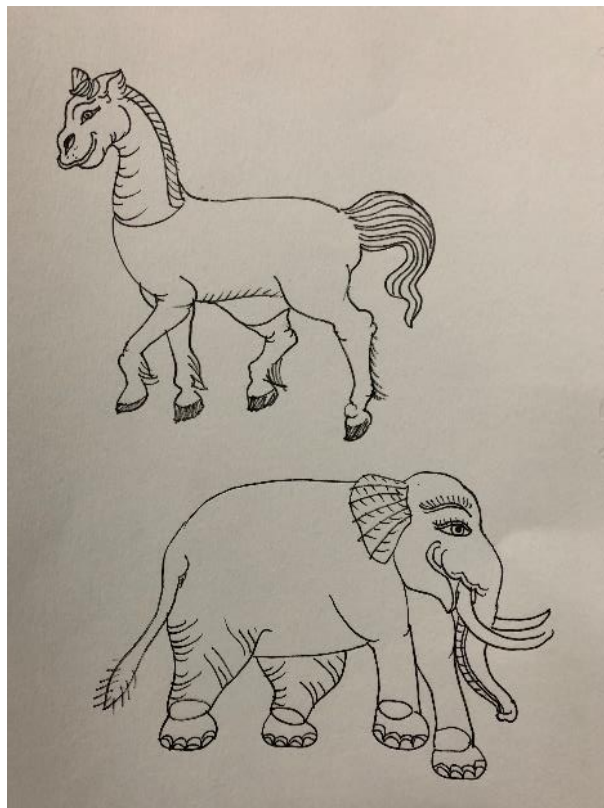
ภาพที่ 28 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ในธรรมชาติ

ภาพที่ 29 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ในธรรมชาติ

ภาพที่ 30 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ในธรรมชาติ

ภาพที่ 31 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ในธรรมชาติ

ภาพที่ 32 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์หิมพานต์

ภาพที่ 33 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์หิมพานต์

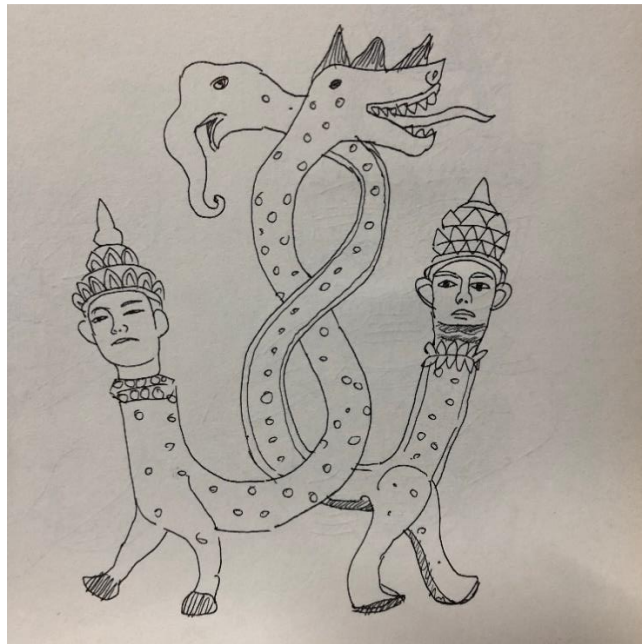
ภาพที่ 34 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ผสม

ภาพที่ 35 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ผสม

ภาพที่ 36 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ผสม

ภาพที่ 37 ภาพร่างลายเส้นประเภทสัตว์ผสม

ภาพที่ 38 ภาพร่างลายเส้นและสิ่งแวดล้อม

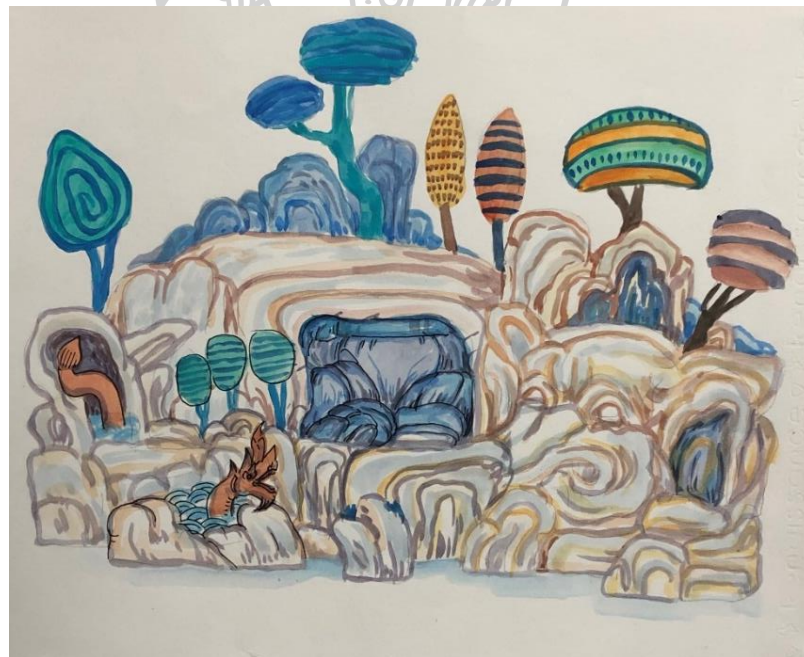
ภาพที่ 39 ภาพร่างลายเส้นและสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 40 ภาพร่างลายเส้นและสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 41 ภาพร่างระบายสีเพื่อกำหนดโครงสร้าง

ภาพที่ 42 ภาพร่างระบายสีเพื่อกำหนดโครงสร้าง

ภาพที่ 43 ภาพร่างระบายสีเพื่อกำหนดโครงสร้าง

ภาพที่ 44 ภาพร่างระบายสีเพื่อกำหนดโครงสร้าง

ภาพร่างโมเดล 3 มิติ ปั้นเพื่อนำไปสู่การนำเสนอจัดวาง

ภาพที่ 45 การนำเสนอจัดวาง

ภาพที่ 46 การนำเสนอจัดวาง

3. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดโครงสร้าง 3 มิติ นำโพลีเมอร์มาแบ่งเป็นก้อนให้มีหลายขนาดตามที่วางแผนไว้จึงนำมาประกอบเชื่อมกันด้วยยูนิเทคโพลีเพื่อให้ได้ความแข็งแรง ไม่ควรใช้กาวลาเท็กซ์ในการเชื่อมโพลีเมอร์ขนาดใหญ่เพราะต้องใช้เวลาและมีความยุ่งยากกว่า สาเหตุที่ต้องใช้ยูนิเทคโพลีในการเชื่อมติดชิ้นโพลี เพราะมีคุณสมบัติเมื่อเวลาแห้งสนิทจะมีเนื้อประสานกันได้เหมือนโพลีและใช้เวลาแห้งไม่เกิน 10 นาที หลังจากนั้นแล้วทำการร่างเส้น โครงแบบคร่าวๆ ให้เห็นภาพรวมก่อน จะเป็นลักษณะรูปทรงเรขาคณิตสี่เหลี่ยมแบนๆ เวลามองรอบด้านยังไม่มีมิติ จากนั้นใช้มีดที่มีการตกแต่งใบมีดให้มีลักษณะเฉพาะสำหรับแกะโพลีเพื่อใช้ในการหั่น ปาด เฉือน เซาะ ให้เกิดโครงสร้างที่มีความตื้น ลึก หนาบางตามแต่ที่ต้องการ โดยที่ไม่ต้องแกะเป็นลักษณะมีรายละเอียดแต่เป็นเพียงการขึ้นโครงหรือที่เรียกว่าโครงสร้างแบบหยาบ ๆ นั้นเอง ในส่วนของชิ้นงานที่มีขนาดเล็กกว่านี้ก็ให้ใช้การปาด เฉือนแบบขั้นตอนการทำชิ้นใหญ่เพียงแต่เวลาจะเชื่อมตัวชิ้นโพลีขนาดเล็กให้ใช้กาวลาเท็กซ์แทนยูนิเทคโพลีได้ และถ้าจะให้ชิ้นงานที่มีขนาดเล็กแตกหักต้องใช้โครงสร้างโพลีที่มาจากก้อนเดียวจะดีที่สุดเพราะเวลาโดนกระทบจะได้ไม่ร้าวเหมือนโครงสร้างโพลีที่ต่อกัน เมื่อได้รูปทรงตามที่ต้องการแล้วในกรณีที่ต้องทำการเจาะทะลุชิ้นโพลีที่มีความหนาให้มีลักษณะเป็นโพรงหรือถ้ำอู๋โมงค์ต่าง ๆ ให้ใช้ไดร์ร้อนแทนมีดเจาะเพื่อเป็นการลดเวลาและลักษณะโพรงที่ได้มีความคล้ายธรรมชาติมากกว่าการใช้มีด ทุกครั้งที่เป่าด้วยความร้อนจะมีกลิ่นเหม็นและควันจากโพลีควรป้องกันด้วยการสวมหน้ากากหรือใช้พัดลมช่วยเป่าไล่อากาศ เมื่อได้โครงสร้างรวมทั้งหมดจึงทำการพิจารณามิติแสงเงา ความนูน เว้าเป็นรอบสุดท้ายเพื่อมั่นใจว่าได้ตามที่วางแผนไว้หรือไม่ ข้อห้ามหลังจากได้โครงสร้างไม่ต้องใช้กระดาษทรายในการขัดแต่งผิวโพลีให้เรียบเพราะจะเกิดเป็นผงฝุ่นฟุ้งกระจายและจะเกิดปัญหาการปั้นดินไทยเยื่อกระดาษไม่ติดขึ้นได้เพราะผิวเดิมที่ไม่ขัดจะมีความเป็นพื้นผิวไม่เรียบแต่จะเป็นข้อดีที่เวลาปั้น โอบจะยึดติดได้ดีกว่า

ขั้นตอนการกำหนดโครงสร้าง 3 มิติรวม

ภาพที่ 47 วิธีการหั่นก้อนโฟมด้วยเลื่อยให้ได้ตามขนาดที่ต้องการ

ภาพที่ 48 นำก้อนโฟมมาประกอบเชื่อมด้วยยูนิเทนโฟมจนได้รูปทรงที่ต้องการ

ภาพที่ 49 โครงสร้างที่เชื่อมต่อกันเสร็จแล้ว

ภาพที่ 50 ร่างแบบลายเส้นลงไปแบบคร่าวๆ

ภาพที่ 51 แกะ โครงสร้างเพื่อให้เห็นมิติแสงเงา

ภาพที่ 52 แกะ โครงสร้างให้เกิดมิติมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 53 ใช้ไดร์ร้อนเป่าเพื่อสร้างถ้ำอุโมงค์ให้เจาะทะลุ

ภาพที่ 54 แกะโครงสร้างชิ้นเล็กเพื่อเตรียมนำไปประกอบกับชิ้นใหญ่

ภาพที่ 55 ทดลองจัดวางแบบคร่าวๆเพื่อหาความเป็นไปได้ทางรูปทรงองค์ประกอบของรายละเอียด

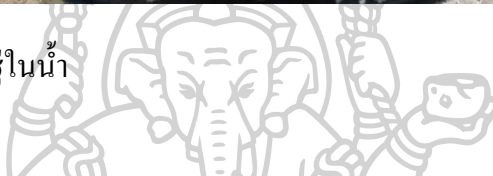

ภาพที่ 56 ทดลองจัดวางแบบคร่าวๆเพื่อหาความเป็นไปได้ของจังหวะมุมมองที่หลากหลาย

ขั้นตอนที่ 2 การผสมดินไทยเยื่อกระดาษ กล่าวถึงเทคนิคดินไทยเยื่อกระดาษนี้ความเป็นมา เกิดขึ้นจากการศึกษาเทคนิคปูนดำโบราณจนได้องค์ความรู้ว่าในเทคนิคปูนดำจะมีส่วนประกอบ หลักๆคือ ปูน กาว เส้นใย ผู้สร้างสรรค์จึงได้นำหลักการนี้มาพัฒนาต่อยอดให้มีคุณสมบัติสามารถ ใช้งานง่าย ปลอดภัย และมีน้ำหนักเบาซึ่งมีวัสดุที่ใช้ด้วยกัน 3 อย่าง ประกอบด้วย ดินสอพอง กาว ลาเท็กซ์ กระดาษทิชชู แต่ถ้าอยากให้ดินไทยเยื่อกระดาษมีสีสันทึบก็ใช้ผสมด้วยสีฝุ่นจะได้ผลดี ใน ส่วนกระบวนการในการผสมก่อนอื่นต้องเตรียมกระดาษทิชชูมาแช่น้ำให้เส้นใยแตกตัวในน้ำโดยใช้มือช่วยขยี้เหมือนเวลาซักผ้าจะยิ่งทำให้แตกตัวได้ละเอียดขึ้น เมื่อได้ดังนี้ใช้ผ้าขาวบางมาซ้อนเอา เส้นใยกระดาษในน้ำแล้วบีบน้ำออกพอประมาณแล้วแยกภาชนะพักไว้ หลังจากนั้นให้เตรียมกาวลา เท็กซ์ไว้ใส่แยกภาชนะแยกเหมือนกันกับเส้นใยกระดาษ เพียงแต่กาวยังไม่สามารถนำมาใช้ได้เลย แต่จะต้องนำมาผสมกับน้ำสะอาดก่อน โดยอัตราส่วนคือ กาว 2 ส่วน น้ำ 1 ส่วน ผสมให้เข้ากันก็จะได้ กาวที่มีคุณสมบัติไม่เหนียวหนืดเกินไปหรือเหลวเกินไป ความเข้มข้นจะเหมือนกับน้ำสัลดถือว่า ใช้ได้ จากนั้นให้ใช้กาวที่ได้ผสมกับเส้นใยกระดาษในสัดส่วน กระดาษ 1 ส่วน กาว 2 ส่วนครึ่ง หรือถ้าอยากให้เห็นยวพิเศษในกรณีนำไปปั้นรายละเอียดก็ใช้กาว 3 ส่วนก็ได้ ผสมทั้งหมดเข้า ด้วยกันแล้วใช้มือคลุกเคล้าให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน แต่ถ้าอยากผสมสีให้ใส่ในขั้นตอนที่เส้นใย กระดาษกับกาวผสมกันแล้ว เพราะสีจะสามารถแตกตัวได้ดีกว่าและสีที่ควรใช้ต้องเป็นสีฝุ่นเท่านั้น พอได้ส่วนผสมดังกล่าวก็สามารถเติมดินสอพองลงไปได้เรื่อยๆ พร้อมกับให้คลุกเคล้าไปพร้อมกัน สาเหตุที่ไม่ควรเติมดินสอพองครั้งเดียวทีละมาก ๆ เพราะจะทำให้ส่วนผสมคลาดเคลื่อนไม่เข้ากัน แล้วดินไทยเยื่อกระดาษก็จะใช้ไม่ได้ทันที ตอนผสมให้นึกถึงเวลาทำแป้งขนมที่ค่อยๆ ใส่นั่นเอง และอย่าลืมต้องนวดไปด้วยตลอด แล้วค่อยเติมจนกว่าจะรู้สึกว่ามีน้ำหนักขึ้นจนถึงขั้นที่มีความ นุ่มได้เหมือนดินน้ำมันแล้วควรรีบเก็บใส่ถุงหรือภาชนะไม่ให้สัมผัสอากาศ ก่อนปิดปากถุงให้ทำ การพรมน้ำไว้ด้วยเพื่อเป็นการเลี้ยงดินไว้ใช้มีความชื้นหมุนเวียนในถุงตลอดเวลาถือว่าใช้ได้แล้ว

ภาพที่ 57 แช่กระดาษทิชชูในน้ำ

ภาพที่ 58 ขยี้ให้เส้นใยกระดาษแตกตัว

ภาพที่ 59 ใช้ผ้ากรองแล้วบีบน้ำออก

ภาพที่ 60 ใช้น้ำผสมขาวเพื่อลดความหนืดให้มีความเหลวใกล้เคียงประมาณน้ำสลัด

ภาพที่ 61 ขั้นตอนการผสมกาวกับเส้นใยกระดาษ

ภาพที่ 62 ขั้นตอนการคลุกเคล้ากาวและเยื่อกระดาษให้เข้ากัน

ภาพที่ 63 ขั้นตอนการใส่สีฝุ่น

ภาพที่ 64 ขั้นตอนการคลุกเคล้าให้เข้ากัน

ภาพที่ 65 ขั้นตอนการเทดินสอพองผสมลงไป

ภาพที่ 66 ขั้นตอนการผสมดินสอพองลงไปพร้อมนวดไปด้วยจนได้ความนุ่มเหมือนดินน้ำมัน

ภาพที่ 67 ขั้นตอนการเก็บใส่ถุงให้มีชนิดป้องกันดิน ไทยเยื่อกระดาษแห้ง

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการการปั้นพอกและร่างลายเส้นดินสอ หลังจากมีโครงสร้างที่ขึ้นโกรนไว้แล้วและมีดินไทยเยื่อกระดาษที่ผสมเตรียมไว้ในปริมาณที่เพียงพอ ก็สามารถเริ่มกระบวนการที่เรียกว่าการพอก โครงสร้างต่อไปได้เริ่มจากการที่จะใช้ตัวดินไทยเยื่อกระดาษพอกลงไปเลยนั้นไม่ได้ ควรมีความเชื่อมั่นนั้นคือน้ำให้ใช้พอกก็คิดพรมไปบริเวณชิ้นงานก่อนให้ทั่วแต่ไม่ถึงกับเปียกโชก แล้วนำดินไทยเยื่อกระดาษออกมาจากถุงแล้วทยอยนำออกมาวางให้มันก่อนเวลานวดบางครั้งถ้าใช้เวลานวดนานดินจะกลับมาแข็ง เราสามารถทำให้มันด้วยการพรมน้ำลงไปเล็กน้อยแล้ววนวดถ้ายังแข็งอยู่ก็สามารถพรมน้ำเพิ่มได้วนจนกว่าจะนุ่มแล้วก็ต้องใช้ทันที เนื่องจากถ้าอุณหภูมิภายนอกสูงจะยิ่งเร่งให้ความชื้นในดินระเหยออกได้ไว แล้วจะทำให้ดินใช้ไม่ได้เพราะแห้ง เวลาโอบโครงสร้างไม่ใช้การพอกเข้าไปทีละมาก ๆ แต่จะเป็นการทำให้เป็นแผ่นแบบแปะลงไปแล้วใช้ฝ่ามือหรืออุ้งมือกดหรือตะเบาๆ ให้แผ่ออกไปเรื่อย ๆ ความหนาไม่ควรเกิน 3-4 มิลลิเมตร ในขั้นตอนการโอบเพราะชิ้นงานจะได้แห้งไปพร้อม ๆ กันทั่วชิ้นงานทุกครั้งที่โอบดินแผ่ออกไปควรพรมน้ำไว้ตลอดและใช้นิ้วมือรีดตรงช่องรอยต่อของแต่ละจุดที่เชื่อมกันด้วย ในกรณีงานชิ้นใหญ่ควรโอบในส่วนที่สัมผัสพื้นก่อนโดยการจับหงายชิ้นงานขึ้น เพราะในส่วนที่ใกล้พื้นจะเป็นส่วนที่แห้งได้ยากที่สุดเนื่องจากอากาศจะไม่ถ่ายเท กรณีผลงานชิ้นเล็กอาจจะต้องใช้ไม้ตะเกียบเสียบก่อนค่อยปั้นโอบ ป้องกันมือไปสัมผัสโดนในส่วนที่พอกไปก่อนหน้านี้เมื่อได้ชิ้นงานที่โอบเสร็จมีวิธีที่ทำให้ชิ้นงานแห้งได้ไวคือนำไปตากแดดผึ่งลมหรือใช้พัดลมช่วยเป่าก็ได้ชิ้นงาน ถ้าแห้งสนิทแล้วจะสังเกตที่สีจะมีความขาวเหมือนแป้งถ้ายังไม่แห้งจะมีสีออกโทนเข้ม ถ้าทำกระบวนการพอก

โครงสร้างในหน้าฝนก็จะมีอุปสรรค ก็คือเวลาในการแห้งก็จะมากขึ้นเพราะความชื้นในอากาศมีผลต่อการเซ็ดตัวของเนื้อดินไทยเยื่อกระดาษ ก็จะทำให้ระยะเวลาที่ปกติใช้เวลาแห้งครึ่งวันอาจจะยืดออกไปเป็น 4 วันได้ พอชิ้นงานแห้งอาจจะเกิดรอยแตกลายงาหรือร้าวเป็นเส้นตามบริเวณที่เป็นเหลี่ยมหรือมุมซึ่งเกิดจากปฏิกิริยาเวลาแห้งจะมีการหดตัวของกาวเลยเกิดปรากฏเป็นรอยร้าวดังกล่าวแก้ไขได้ด้วยการผสมเนื้อดินให้เหลวเหมือนน้ำโคลนแล้วป้ายไปบริเวณที่เกิดรอยร้าวให้ทั่วตามด้วยการใช้มือจุ่มน้ำหมาดๆแล้วลูบลงไปทันทีรอให้แห้งรอยก็จะหายไป หลังจากได้โครงสร้างแล้วทำการร่างลายเส้นดินสอลงไปเพื่อกำหนดองค์ประกอบและง่ายต่อการปั้นขึ้นรูปต่อไป

ภาพที่ 68 เริ่มขั้นตอนการปั้นพอกโครงสร้างจากส่วนฐานก่อน

ภาพที่ 69 ขั้นตอนการใช้ฟ็อกกี้ฉีดพรมน้ำก่อนลงมือปั้นพอก

ภาพที่ 70 ขั้นตอนการนำวดินไทยเชื้อกระดาศให้แน่นก่อนค่อยพอกลงไป

ภาพที่ 71 ขั้นตอนการโอปโครงสร้างทั้งหมดให้ทั่ว

ภาพที่ 72 ขั้นตอนการร่างลายเส้นดินสอไว้คร่าวๆก่อนปั้นรายละเอียด

ขั้นตอนที่ 4 ปั้นเก็บรายละเอียดผลงาน สามารถปั้นชิ้นงานได้โดยใช้หลักการเหมือนกับการปั้น โอบ โครงสร้างทุกประการ มีการใช้วัสดุที่สะท้อนมันวาว เช่น ลูกแก้ว หรือ กระเบื้องโมเสก สี สัน และรูปทรงต่าง ๆ มาประกอบในชิ้นงานเพื่อสร้างความน่าสนใจและเกิดความรู้สึกมีชีวิตชีวาในผลงาน เมื่อปั้นรายละเอียดในชิ้นงานทั้งหมดเรียบร้อย ก็จะมีบางส่วนที่ต้องทำการระบายสีเพิ่มเติมตามความเหมาะสม ในส่วนรายละเอียดตัวงานที่ใช้สีจะเกิดได้จากการเขียนวาดระบายลงด้วยพู่กันกับในส่วนที่เป็นขั้นตอนการปั้นจากดินไทยเอื้อกระดาศที่ผสมสีไว้ในเนื้อดินแล้ว ชิ้นงานบางส่วนจะมีการทาด้วยน้ำยาเคลือบเงา ซึ่งจะทำให้เกิดความแตกต่างในด้านมิติความงามของพื้นผิวปกติเดิม และพื้นผิวที่สร้างใหม่ด้วย

ภาพที่ 73 ขั้นตอนการวาง โครงสีพร้อมระบายสีเก็บรายละเอียด

ภาพที่ 74 ขั้นตอนการวางโครงสีที่ผสมลงไปเหนือดินไทยเยื่อกระดาษ

ภาพที่ 75 ขั้นตอนการวางโครงสีที่ผสมลงไปเหนือดินไทยเยื่อกระดาษ

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงาน การจัดการติดตั้งจัดวางแปรผันตามพื้นที่ ด้วยการกำหนด
รูปทรงหลัก รูปทรงรอง และรูปทรงประกอบ

ภาพที่ 76 ขั้นตอนการกำหนดรูปทรงหลัก รูปทรงรอง และรูปทรงประกอบ

ภาพที่ 77 ขั้นตอนการกำหนดรูปทรงหลัก รูปทรงรอง และรูปทรงประกอบ

การวิเคราะห์ทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้หลักวิเคราะห์เพื่อหาความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาชิ้นงาน โดยอาศัยหลักทฤษฎีจากทัศนธาตุทางศิลปะ และการปฏิบัติงานในขั้นตอนต่าง ๆ ในการกำหนดการสร้างสรรค์เพื่อความสมบูรณ์ในตัวผลงานมีการใช้ทัศนธาตุในผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ดังต่อไปนี้

เส้น (Line) เส้นรูปนอกเป็นทัศนธาตุที่เป็นสิ่งที่กำหนดโครงสร้างหลักเป็นเหมือนการโอบอุ้มทั้งหมดเอาไว้มีทั้งเส้นในแนวเส้นตั้งและเส้นนอนเปรียบเหมือนเสารับน้ำหนักเพื่อความมั่นคง ส่วนเส้นภายในใช้สร้างรูปทรงรับการเติมในลักษณะวางซ้อนทับองค์ประกอบรวม แบบเส้นขอบเขตของกลุ่มที่รวมกันอยู่ เป็นเส้นที่เกิดการรับรู้ได้ด้วยจินตนาการ เกิดเป็นจังหวะความเคลื่อนไหวมีทิศทาง โพล่งถ้ำที่เจาะนอกจากจะให้เกิดเหมือนมีอากาศหมุนเวียนภายในงานยังทำให้รู้สึกถึงระยะได้ด้วย

สี (Color) โทนสีที่ใช้เดิมของช่างพื้นบ้านอีสานอาศัยสีจากพื้นผิววัสดุเป็นหลัก จะเป็นสีขาวนวล แล้วจึงค่อยระบายสีจำพวก สีคราม สีน้ำตาล สีเหลือง สีเขียว สีดำ ให้เกิดตัวมิติขึ้นมา เพิ่มความเป็นสมัยใหม่ เช่น สีชมพู สีแดง สีส้ม เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับชิ้นงานนอกจากสีที่เกิดจากการระบายลงไป ยังเกิดได้จากการผสมในเนื้อดิน ไทยเชื้อกระดาศที่ใช้ปั้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสามารถลดค่าน้ำหนักของสี เพิ่มความกลมกลืนดีกว่าระบายโดยตรงส่งผลให้ไปในทิศทางอารมณ์เดียวกัน

น้ำหนัก (Value) ค่าน้ำหนักของงาน 3 มิติจะเห็นจากมิติภายนอกที่ยื่นออกมาจากโครงสร้างหลัก กับมิติภายในที่เกิดจากการเจาะเป็นถ้ำ อุโมงค์ เมื่อติดตั้งหลอดไฟสปอร์ตไลท์ไปยังผลงานยังเกิดค่าของน้ำหนักสีที่ชัดเจน ให้ความรู้สึกที่หนักแน่น รูปทรงย่อยเมื่อประกอบสมบูรณ์จะให้ผลของรูปทรงความรู้สึก

รูปทรง (Form) โครงสร้างรวมจะประกอบด้วยรูปทรงหลักในส่วนฐานเพื่อกำหนดพื้นที่ให้รูปทรงรองมาประกอบให้เกิดเนื้อหาที่มีทั้งสัตว์ที่มีในธรรมชาติ สัตว์หิมพานต์ สัตว์ผสม เป็นส่วนประกอบย่อยเมื่อทั้งหมดรวมกันหมดเกิดความรู้สึกทางจินตนาการ บนพื้นฐานที่เรียบง่ายในลักษณะคนอีสาน

พื้นผิว (Texture) พื้นผิวจากการพอก ปั้น โอบ ลูบประสานให้เรียบเนียน ที่เกิดจากแรงมือที่กด น้ำหนักมือหนักบ้าง เบาบ้าง ทะนุถนอม มิติความหนาบางจากการปั้น ความขรุขระเกิดเป็นความฉับพลันทันทีแต่แฝงความตั้งใจ ความมั่นใจจากการเคลือบเงาหรือความด้านจากตัววัสดุเองเกิดความหลากหลายเชื่อมโยงกันได้ (นัมเสมอ 2557)

บทที่ 4

การดำเนินงานการสร้างสรรค้วทยาพนธ์

ผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ภายใต้หัวข้อ “ สัตว์ในจินตนาการอีสาน ” ผู้สร้างสรรค์ถ่ายทอดการใช้โครงสร้างการแสดงออกเพื่อรองรับพื้นที่ของสัตว์อุคมคติที่สร้างขึ้นมาเฉพาะด้วยการผสมผสานให้เกิดเป็นรูปลักษณะใหม่แห่งสัตว์อีสาน ที่เกิดเป็นรูปทรงจินตนาการทางศิลปะด้วยพื้นผิวที่เกิดจากร่องรอยนิ้วมือที่ตกลง ปั้น พอก แปะ กรีดจากอุปกรณ์ปั้น วัสดุมันวาวสะท้อนแสง สีสันทึบระบายรวมถึงที่ผสมลงไปเนื้อวัสดุ เพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึกด้วยรูปแบบเทคนิคงานประติมากรรมปั้นดินไทยเยื่อกระดาษผสม ลักษณะจัดวางและแปรผันตามพื้นที่ จากการศึกษา ค้นคว้าและพัฒนาเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ก่อนที่จะมาเป็นผลงานวิทยานิพนธ์ในชุดนี้ ต้องอาศัยระยะเวลาและความรู้ในการดำเนินงานตลอดจนการแก้ปัญหาในเชิงทัศนศิลป์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเนื้อหา รูปแบบ แนวความคิด และเทคนิควิธีการ เพื่อให้เกิดความสอดคล้อง และตรงตามจุดมุ่งหมายของการแสดงออก โดยมีระยะของการพัฒนาการสร้างสรรค์ตั้งแต่ระยะแรกจนถึงปัจจุบันดังนี้

การสร้างสรรคและพัฒนาการในผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1

การสร้างสรรคผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะแรกเริ่มนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้ความบันดาลใจจากรูปทรงของศิลปกรรมปูนปั้นรูปสัตว์ ที่มีระดับประกอบอยู่ตามสิมอีสาน โดยเล็งเห็นความพิเศษของรูปทรง พื้นผิว ที่มีความเรียบง่ายและมีการแสดงออกแบบตรงไปตรงมาโดยผู้สร้างสรรค์เองทำการศึกษากระบวนการคิดค้นเทคนิคที่ใช้ทดแทนวัสดุเดิมที่เป็นปูนโบราณ เมื่อทดลองวัสดุก็ได้มาเป็นสูตรดินไทยเยื่อกระดาษมีคุณสมบัติที่ตอบสนองการปั้นได้ง่าย ปลอดภัย มีน้ำหนักเบา ตรงตามที่ต้องการ ซึ่งผลงานระยะนี้มีความน่าสนใจจากวัสดุที่มีความแปลกใหม่ แต่รูปทรงโดยรวมยังดูมีที่มาทางความคิดชัดเจน มีความเป็นจินตนาการมากเกินไปทำให้หึ่งมองดูเป็นลักษณะตัวการ์ตูน ในส่วนของสีมีความเป็นลูกกวาดไม่มีการวางกำหนด โครงสีหรือแบ่งเปอร์เซ็นต์สีให้ชัดเจนความเป็นเอกภาพจึงยังไม่มี รูปแบบการติดตั้งยังไม่น่าสนใจเป็นแค่การวางเฉย ๆ ไม่เกิดแรงเร้าให้อยากเข้ามาดู ผู้สร้างสรรค์จึงได้นำเอาข้อดีข้อเสียของผลงานชุดนี้มาทดลองพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานในขั้นต่อไป

ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1

ภาพที่ 78 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 1

ภาพที่ 79 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 2

ภาพที่ 80 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 3

ภาพที่ 81 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 4

การสร้างสรรค์และพัฒนาการในผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2

ผลงานสร้างสรรค์ระยะนี้ มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาของการแสดงออกให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงให้ความสำคัญในเรื่องโครงสร้างหลักของงานใช้เป็นพื้นที่รองรับตัวสัตว์ที่สร้างขึ้นมาโดย ส่วนประกอบจะมีทั้งที่เป็นสามมิติกับสองมิติ สร้างสภาพแวดล้อมของโครงสร้างรวมขึ้นมาใหม่ ชาติมิติแต่ยังมีความเป็นกล่องทำให้ดูแล้วรู้สึกเหมือนอยู่ในกรอบ ไม่อิสระเท่าที่ควรทำให้ผลของ งานดูแล้วแบน ผู้สร้างสรรค์ได้นำข้อมูลลักษณะสภาพของต้นไม้หรือสัตว์จากงานสตูดิโอมา มาร่วมในผลงานที่เป็นปั้นนูนต่ำมุ่งเน้นให้เห็นกลิ่นอายความเป็นอีสานดั้งเดิมเพื่อผสมผสานสร้าง ความเป็นเอกภาพ และกำหนดทิศทางของงานแต่ยังคงไม่สัมพันธ์ได้เท่าที่ควร สัตว์ที่สร้างขึ้นดึงดูด ความน่าสนใจด้วยรูปทรง สี สัน วัสดุ มีความอิสระในการแสดงออกมากกว่าเดิมอาจต้องกำหนด หมวดหมู่ว่าต้องเป็นลักษณะอุดมคติ เป็นต้น ส่วนของสีมีความสดใส มีทั้งระบายสีแบบๆตัดเส้น กับปั้นนูนขึ้นออกมาแล้วระบายสีเพื่อให้เกิดมิติซึ่งมีทั้งส่วนที่ทำงานกับส่วนที่ไม่ช่วยสนับสนุน อาจเกิดขึ้นเพราะทำเป็นบางส่วนเลยไม่เห็นภาพรวมเมื่องานแล้วเสร็จ การติดตั้งผลงานยังมีปัญหา เนื่องด้วยผลงานมีในส่วนที่เป็นระนาบ ส่วนที่สามารถมองเห็นได้ โครงสร้างที่ทำจากเหล็กกล่องที่ มีความเป็นเส้นตรง เส้นนอนที่สร้างความรับรู้ที่แข็งทื่อเกินไปพอนำตัวสัตว์ที่สร้างขึ้นมาจัดวางจึง ทำให้ต่างคนต่างอยู่ไม่เกิดความสัมพันธ์เท่าที่ควรผู้สร้างสรรค์จึงนำเอาปัญหาที่พบมาวิเคราะห์เพื่อ แก้ไขปรับปรุงในชุดผลงานวิทยานิพนธ์ต่อไป

ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2

ภาพที่ 82 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1 มุมด้านหลัง

ภาพที่ 83 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1 มุมด้านเฉียง

ภาพที่ 84 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 1 มุมด้านหน้า

ภาพที่ 85 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 2 มุมด้านหน้า

ภาพที่ 86 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 2 มุมด้านเฉียง

ภาพที่ 87 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะที่ 2 ชั้นที่ 3

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานในขณะนี้เป็นการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาทางเนื้อหา มาตามลำดับ ความคิดและรูปแบบการแสดงออกทางเทคนิควิธีการ มุ่งเน้น โดยกำหนด โครงสร้างรวมของผลงานด้วยโครงสร้างรูปทรง 3 มิติที่ได้จากลักษณะกายภาพของภูมิภาคอีสาน ถ้า ภูเขา ต้นไม้ พืชพันธุ์ ในงานจิตรกรรมอีสาน เรื่องราวความเชื่อการผจญภัยของวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานเรื่อง ลินไซเป็นตัวกำหนด โครงสร้างพื้นที่อีสานผนวกกับสัตว์จากความเชื่อเพื่ออาศัยในการจินตนาการ หากความเป็นไปได้ทางสุนทรียภาพของรูปทรง ที่ผสมผสานระหว่างสัตว์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เมื่อมองระยะไกลจะดูคล้ายสัตว์ถ้าเน้นรายละเอียดจะเป็นถ้าหรือเขามอ เป็นการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะ 3 มิติที่ใช้รูปโครงสร้างภายนอกเป็นตัวกำหนดรูปโครงสร้างภายในเพื่อขยาย ลดละลาย คลี่คลายรูปทรงให้มีความอิสระลื่นไหลไปด้วยกันทั้งหมดโดยอาศัยมุมมองใหม่เกิดเป็นรูปทรงของ สัตว์ทางจินตนาการที่มีที่มาจากสัตว์ในธรรมชาติ สัตว์หิมพานต์และสัตว์ผสม มุ่งหวังให้เกิดผลลัพธ์ที่มีความร่วมสมัยมุ่งแสดงเนื้อหาสาระใหม่ที่นำเสนอ แต่ยังคงมีกลิ่นอายที่แสดงออกความ เป็นพื้นบ้าน โดยจะเห็นได้จาก สี สัน รูปร่าง รูปทรงที่ยังอาศัยลักษณะของการแสดงออกเรียบง่าย บริสุทธิ์ สมณะ ในด้านเทคนิควิธีการใหม่ที่ค้นพบด้วยการปั้นดินไทยเยื่อกระดาษผสมกับวัสดุ สามารถตอบสนองในสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ได้เป็นที่น่าพอใจแต่ยังไม่ใช่เทคนิคที่สมบูรณ์เพราะมี ข้อจำกัดในเรื่องของความคงทนเวลาติดตั้งภายนอกอาคารซึ่งนำไปสู่การพัฒนาวิธีการใหม่ในอนาคตโดยผลงานสร้างสรรค์ยังคงอัตลักษณ์ความเป็นอีสานที่แสดงความเฉพาะทางอุดมคติไทย

ผลงานในระยะวิทยานิพนธ์นี้ได้ปรับแก้ไขให้มีลักษณะการทำให้เกิดมิติมุมมองใหม่ของผู้ชม ผ่านการต่อยอดทางความคิด จินตนาการที่สร้างให้เกิดเป็นรูปทรง ร่องรอย พื้นผิว การปั้นพอก ระบายสีลงบนวัสดุ นำเสนอด้วยการจัดวางแปรผันกับพื้นที่แสดงผลแห่งสุนทรียภาพที่มาจากภูมิ ปัญญาในงานศิลปกรรมท้องถิ่น

ปัญหาในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ปัญหาด้านการปั้นจะเกิดเป็นรอยแตกร้าวตามส่วนที่เป็นมุมทุกครั้งเวลาแห้งตัวเป็นเพราะ ตัวกวาวเวลาเริ่มแห้งจะหดจึงเกิดเป็นร่องรอยจึงต้องเสียเวลาเพิ่มด้วยการมาโป้วซ่อมให้คงสภาพเดิม

ปัญหาด้านการคุมโทนสีเกิดจากการระบายลงไปในงานด้วยคุณสมบัติของสีอะคริลิกมีความมันวาวอยู่แล้วจึงทำให้เกิดความขัดแย้งกันกับพื้นผิวของวัสดุดินไทยเยื่อกระดาษที่มีความด้าน จึงทำให้ส่วนที่ระบายสี ดูแข็งกระด้างไม่สัมพันธ์กัน คล้ายภาพตัดปะ จึงแก้ปัญหาด้วยการผสมสี ฝุ่นลงไปบนเนื้อดินเพื่อลดความวาวและให้มีความกลมกลืนของสีมากขึ้น

ปัญหาด้านการจัดวางเนื่องจากขนาดและจำนวนชิ้นงานย่อยมีจำนวนมากและหลากหลาย ขนาด โดยเฉพาะตัวงานมีทั้งกลุ่มสีที่ระบายสีและผสมไปในเนื้อวัสดุจึงทำให้เวลานำมาจัดวางจึงไม่

ค่อยไปในทิศทางเดียวกันจึงแก้ปัญหาด้วยการแยกเป็น 2 กลุ่มให้เห็นความแตกต่างและเกิดข้อเปรียบเทียบกันและนำไปสู่การพัฒนาต่อในอนาคตได้

ภาพที่ 88 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 89 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 90 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 91 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 92 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

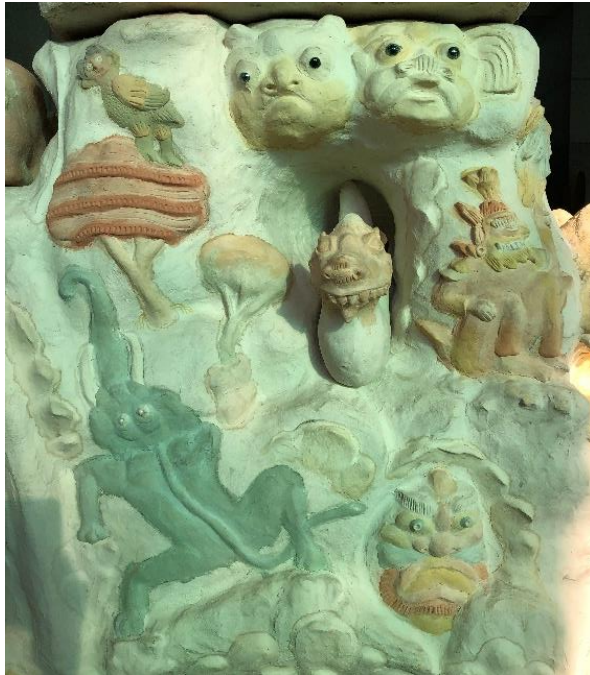
ภาพที่ 93 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 94 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 95 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 96 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 97 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 98 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 99 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 100 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 101 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 102 ภาพการติดตั้งผลงานในหอศิลป์

ภาพที่ 103 ภาพการจัดแสงไฟให้กับผลงานในหอศิลป์

ภาพที่ 104 ภาพการจัดแสดงไฟผลงานในหอศิลป์

ภาพที่ 105 ภาพการจัดแสดงไฟผลงานในหอศิลป์

บทที่ 5

บทสรุป

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ภายใต้หัวข้อ “ สัตว์ในจินตนาการอีสาน ” ได้รับแรงบันดาลใจจากรูปทรงประติมากรรมปูนปั้นรูปสัตว์ต่าง ๆ ที่พบเจออยู่ร่วมในงานศิลปกรรมที่ประดับไว้ตามลิมหรือ โบสถ์ ซึ่งพบเห็นกระจายทั่วไปตามพื้นที่ศาสนสถานในภาคอีสานของไทย การสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชุด ดังกล่าว เป็นไปตามวัตถุประสงค์และความมุ่งหมาย โดยได้ผลสัมฤทธิ์ปรากฏประเด็นสำคัญอยู่ 3 ประการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประการแรก ผลสัมฤทธิ์จากการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ 3 มิติและการนำเสนอจัดวางรูปทรงสัตว์ในจินตนาการใหม่ทางอุดมคติพื้นบ้านอีสาน การกำหนดโครงสร้างรูปทรงโดยรวมในรูปแบบ 3 มิติ สามารถตอบโจทย์ทางการสร้างสรรค์สำหรับนำเสนอแรงบันดาลใจทางรูปทรงสัตว์ในธรรมชาติและสัตว์ในอุดมคติจากวรรณกรรม หรือนิทานชาดกที่ปรากฏอยู่ในงานศิลปกรรมพื้นถิ่นอีสาน เช่น งานปูนปั้น และงานสุปแต่้ม มาพัฒนาทางการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ด้วยกลวิธีการศิลปะนำเสนอการผสมผสานความบันดาลใจจนก่อให้เกิดสัตว์ในจินตนาการใหม่ ทั้งทางรูปลักษณ์และเนื้อหา ที่ยังคงกลิ่นอายอุดมคติพื้นบ้านอีสาน การกำหนดโครงสร้างรูปทรง 3 มิติที่มีส่วนประกอบของรูปทรงหลัก รูปทรงรองและรูปทรงย่อยประกอบในแต่ละด้าน หลอมรวมสร้างมิติเลื่อนไหลที่สัมพันธ์กัน เมื่อนำมาติดตั้งจัดวางโดยแปรผันตามพื้นที่ บริบทและมิติของการนำเสนอที่แตกต่างกันจึงนำไปสู่การสร้างจินตนาการแห่งการรับรู้ใหม่ได้อย่างน่าสนใจมากขึ้น

ประการที่สอง ผลสัมฤทธิ์จากการถ่ายทอดความคิดและจินตนาการด้วยการแสดงออกทางทัศนศิลป์ ค้นคิดเทคนิควิธีการเฉพาะการปั้นดินไทยเชือกกระคาย เป็นรูปทรงสัตว์ผสมต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวถึงในระยะเวลาของการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ นอกเหนือจากการทดลองหาความเป็นไปได้ทางรูปทรงที่อาศัยจินตนาการเป็นตัวนำพาไปสู่การแสดงออกแล้ว การค้นคิดเทคนิควิธีการเฉพาะขึ้นมาเพื่อรองรับจินตนาการ ถือเป็นส่วนสำคัญมากสำหรับการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้ เทคนิคการปั้นดินไทยเชือกกระคายที่ได้ค้นคิด จึงตอบโจทย์การแสดงออกเพื่อการสร้างรูปทรงสัตว์ทางจินตนาการที่มีที่มาจากสัตว์ในธรรมชาติ สัตว์หิมพานต์และสัตว์ผสม ตามทัศนคติของผู้สร้างสรรค์ โดยแสดงสาระของรูปทรง พื้นผิวที่เกิดร่องรอยจากการกด ปั้น พอก ปะ เพิ่มสีสันทที่ผสมในเนื้อวัสดุและการระบายสีเคลือบทับบนพื้นผิววัสดุรูปทรงสัตว์และธรรมชาติแวดล้อมต่าง ๆ จึง

ก่อให้เกิดแนวทางใหม่ที่สามารถนำมาพัฒนาต่อยอดแนวคิดจากเทคนิคงานช่างพื้นถิ่นอีสานให้สอดคล้องกับเป้าหมายและสมมุติฐานของการสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้

ประการที่สาม ผลสัมฤทธิ์เพื่อสะท้อนสุนทรียภาพทางทัศนศิลปะร่วมสมัยด้วยรูปทรงสัตว์ในจินตนาการที่ได้รับความนิยมบ้นคาลใจมาจากภูมิปัญญาพื้นถิ่นในงานศิลปกรรมอีสาน จากการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ยังให้ผลสัมฤทธิ์ที่สะท้อนสุนทรียภาพระหว่างความเป็นศิลปะพื้นถิ่นและความเป็นศิลปะร่วมสมัยด้วยวิธีการนำเสนอที่แตกต่างจากอดีตและขยายขอบเขตของการสื่อสาร ที่มีความถี่ไหลอิสระส่งผ่านทางภูมิปัญญาพื้นถิ่นในงานศิลปกรรมอีสานล้วนแล้วแต่เป็นแรงบันดาลใจในการกระตุ้นความคิดส่งต่อเป็นความงดงามภายในจิตใจ

ข้อเสนอแนะ ผลงานสร้างสรรค์ในวิทยานิพนธ์ชุดนี้ได้ค้นพบเทคนิคใหม่นั้นก็คือปั้นดินไทยเยื่อกระดาษซึ่งมีคุณภาพและเก็บรักษาได้ง่าย นำมาทดแทนการปั้นปูนโบราณแต่ข้อเสียของเทคนิคดินไทยเยื่อกระดาษก็มีอยู่บ้างคือไม่สามารถติดตั้งกลางแจ้งในสภาวะฝนตกได้ซึ่งในอนาคตจะทำการคิดค้นส่วนผสมอื่นเพิ่มเข้าไปเพื่อให้มีความคงทนในเวลาติดตั้งนอกอาคารเช่น ผสมผงยิปซัม หรืออาจจะต้องใช้เป็นดินเซรามิกเพื่อความทนทานและสามารถสร้างเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ในส่วนที่มาของรูปทรงพื้นถิ่นจะต้องทำการศึกษาให้ครอบคลุมและจัดหมวดหมู่เพื่อให้เกิดเป็นการขยายขอบเขตออกไปอีกเพื่อเพิ่มความหลากหลายแก่ผู้สร้างสรรค์และผู้สนใจใช้เป็นแนวทางศึกษาค้นคว้าและพัฒนาทางการสร้างสรรค์ศิลปะต่อไป

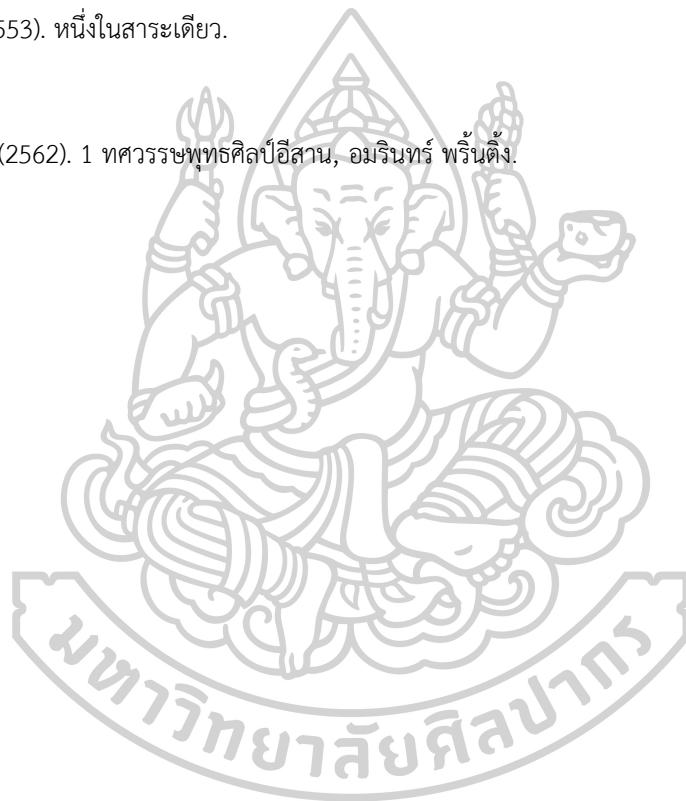
รายการอ้างอิง

น้อยวังคลัง, พ. (2540). ศิลปกรรมท้องถิ่น. มหาสารคาม, สาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นิ่มเสมอ, ช. (2557). องค์ประกอบศิลปะ, อมรินทร์ พรินติ้ง.

มงคลัญญ์, ช. (2553). หนึ่งในสาระเดียว.

เหมื่อยพรม, ท. (2562). 1 ทศวรรษพุทธศิลป์อีสาน, อมรินทร์ พรินติ้ง.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ถาวร ความสวัสดิ์
วัน เดือน ปี เกิด	9 มิถุนายน 2529
สถานที่เกิด	อุบลราชธานี
วุฒิการศึกษา	ระดับมัธยมปลาย ปวช.วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี ปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ (ภาควิชาทัศนศิลป์ ศป.บ) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ที่อยู่ปัจจุบัน	125 ถ.อุปถัมภ์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000
ผลงานตีพิมพ์	คู่มือศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 65
รางวัลที่ได้รับ	2561 นิทรรศการอีสานสามัญ Common Exercises ISAN CONTEMPORARY REPORT ร่วมแสดงศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 33 หัวข้อภูมิใจไทยแลนด์ รางวัลประกาศนียบัตรเกียรติคุณ อันดับ 3 เหรียญทองแดง การแสดง ศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 64 2559 ครุศิลป์สร้างสรรค์งานศิลป์กับศิลปินแห่งชาติ (จิตรกรรม) รุ่น 7 ศิลปกรรมลุ่มน้ำโขงครั้งที่ 4 2558 การประกวดวาดภาพ ARROW ครอบครัวยั่งยืนในหัวใจฉัน นิทรรศการจิตรกรรมร่วมสมัยพานาโซนิก ครั้งที่ 17 นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยเทิดพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี อาคารศิริวิษณุกร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ร่วมแสดงจิตรกรรมยูโอบี (UOB) ครั้งที่ 6 2557 การประกวดศิลปกรรมร่วมสมัยลุ่มน้ำโขง ครั้งที่ 3

2556

นิทรรศการจิตรกรรมเอเชียพลัส ครั้งที่3 โลกาภิวัตน์

2555

การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 58

การประกวดศิลปกรรมร่วมสมัยลุ่มน้ำโขง ครั้งที่ 1

